

**2017 YILI KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI
MALİ DESTEK PROGRAMI
PROGRAM SONRASI
DEĞERLENDİRME RAPORU**

AHİLER KALKINMA AJANSI

2023

Ahiler Kalkınma Ajansı

Cevher Dudayev Mahallesi
Vatan Caddesi No:42/1 Merkez / NEVŞEHİR
Tel: +90 384 214 36 66
Faks: +90 384 214 00 46
E- Posta: info@ahika.gov.tr
İnternet Sitesi: www.ahika.gov.tr

Sayfa Sayısı: 47

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı Program Sonrası Değerlendirme Raporu

Yayın Sahibi

Ahiler Kalkınma Ajansı

Yayına Hazırlayan:

Resul OLCAR – İDB Uzmanı

Tüm hakları saklıdır. Bu eserin tamamı ya da bir bölümü, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kullanılmadan önce hak sahibinden 52. Maddeye uygun yazılı izin alınmadıkça, hiçbir şekilde ve yöntemle işlenmek, çoğaltılmak, çoğaltılmış nüshaları yayılmak, satılmak, kiralanmak, ödünç verilmek, temsil edilmek, sunulmak, telli/telsiz ya da başka teknik, sayısal ve/veya elektronik yöntemlerle iletilmek suretiyle kullanılamaz. Hazırlanmış olan çalışmanın tüm hakları Ahiler Kalkınma Ajansı'na aittir. Ahiler Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan işbu çalışmadan kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

**2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı
Mali Destek Programı
Program Sonrası
Değerlendirme Raporu**

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER VE TABLOLAR	iii
KISALTMALAR VE TANIMLAR	v
YÖNETİCİ ÖZETİ	viii
1. GİRİŞ	1
2. PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ	2
2.1 Değerlendirmede Kullanılan Yöntem	2
2.1.1 Yapılandırma.....	2
2.1.2 Yararlanıcılara Yönelik Anket Uygulaması.....	3
2.1.3 İzleme Verilerinin İncelenmesi.....	3
2.1.4 Literatür Taraması.....	3
2.1.5 Raporlama	3
3. 2017 YILI KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI MALİ DESTEK PROGRAMI	4
3.1 Programın Tanımı ve Kapsamı	4
3.1.1 Programın Uygun Başvuru Sahipleri.....	4
3.1.2 Destek Miktarı ve Oranları	4
3.1.3 Proje Süresi	5
3.1.4 Proje Değerlendirme ve Seçim Süreci	5
3.1.4.1 Ön İnceleme Aşaması	5
3.1.4.2 Teknik ve Mali Değerlendirme Aşaması	6
3.1.5 Proje Uygulama Süreci	7
3.2 Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri	8
3.2.1 Programın Öncelikleri.....	8
3.2.2 Performans Göstergeleri	9
3.3 Programın Sonuçları	11
3.3.1 Bütçe Gerçekleşmeleri	11
3.3.2 Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin Bilgiler	11
3.4 Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi.....	14

3.5 Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi	17
3.5.1 İlgililik.....	17
3.5.1.1 Programın Yararlanıcıların İhtiyaçlarıyla Uyumu	17
3.5.1.2 Programın Yararlanıcıların Ana Faaliyet Alanları ile Uyumu.....	18
3.5.2 Etkinlik.....	19
3.5.2.1 Projelerin Bütçe Kullanım Durumu	20
3.5.2.2 Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu	21
3.5.2.3 Programın Çıktıları	21
3.5.3 Etkililik	24
3.5.3.1 Programın Sonuçları	24
3.5.3.2 Hedeflere Ulaşma Durumu	25
3.5.4 Etki.....	26
3.5.4.1 Proje Faaliyetlerinin Gerçekleşme Durumu.....	26
3.5.4.2 Programın Yararlanıcıların Proje Geliştirme ve Yürütme Kapasitesine Etkisi	27
3.5.5 Sürdürülebilirlik.....	28
3.5.5.1 Yararlanıcıların Ajans Desteklerine İlgisi	28
3.6 Proje Uygulama Süreci	30
3.6.1 Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları.....	30
3.6.2 Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmeleri.....	31
3.6.3 Yararlanıcıların Program Başvuru Süreçlerine Dair Görüşleri.....	32
4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER	33
5. ÖNERİLER.....	37
6. VAKA ÇALIŞMASI	39
KAYNAKÇA.....	41
EKLER.....	42
Ek-1: 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Program Sonrası Değerlendirme Anketi	42

ŞEKİLLER VE TABLOLAR

Şekiller Listesi

Şekil 1. AHİKA 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Değerlendirme Süreci	2
Şekil 2. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Proje İstatistikleri	10
Şekil 3. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP-Başvuran ve Tamamlanan Projelerin İller Bazında Dağılımı, n=76, n=14.....	12
Şekil 4. Yararlanıcıların İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=14	13
Şekil 5. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yatırımları Hakkında Görüşleri, n=14	17
Şekil 6. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri	18
Şekil 7. Projelerin Bütçe Kullanım Durumu, n=14	20
Şekil 8. Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu, n=14.....	21
Şekil 9. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Çıktıları, n=14.....	23
Şekil 10. Ankete Katılan Yararlanıcıların Hedeflerine Ulaşma Durumu, n=14	25
Şekil 11. Yararlanıcıların Proje Faaliyetlerini Gerçekleştirme Durumu, n=14	26
Şekil 12. 2017 KÖA MDP'nin Yararlanıcıların Proje Yürütme Kapasitesine Etkisi, n=14.....	28
Şekil 13. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Tekrar Destek Alma Durumu, n=14	29
Şekil 14. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları, n=14.....	30
Şekil 15. Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmeleri, n=14	31
Şekil 16. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Süreçlerinin Uygunluğuna Dair Görüşleri, n=14	32

Tablolar Listesi

Tablo 1. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programının Bütçesi.....	1
Tablo 2. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Performans Göstergeleri.....	9
Tablo 3. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Bütçe Gerçekleşmeleri	11
Tablo 4. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Başvuran ve Tamamlanan Proje Sayıları	12
Tablo 5. 2017 Yılı KÖA MDP-Tamamlanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı.....	13
Tablo 6. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Öncelikler Bazında Gerçekleşmeler Tablosu..	15
Tablo 7. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Tamamlanan Projelerin Yararlanıcı Statüleri..	18
Tablo 8. Proje Uygulama Sonucu Göstergeler Bazında Elde Edilen Program Sonuçları (2017- 2019)	24
Tablo 9. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajans Desteği Öncesi ve Sonrasındaki Proje Sayıları	27

KISALTMALAR VE TANIMLAR

Kısaltmalar

AHİKA:	Ahiler Kalkınma Ajansı
AR-GE:	Araştırma Geliştirme
BGUS:	Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi
DMA:	District Metered Area (İzole Edilmiş Bölge)
ISO:	Uluslararası Standardizasyon Örgütü
İDB:	İzleme ve Değerlendirme Birimi
KAYS:	Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi
KÖA:	Küçük Ölçekli Altyapı
KSS:	Küçük Sanayi Sitesi
kWh:	KiloWatt Saat
MDP:	Mali Destek Programı
n:	Örneklem Büyüklüğü
OSB:	Organize Sanayi Bölgesi
TR71:	Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Niğde İllerinin Bulunduğu Düzey 2 Bölgesi

Tanımlar

Katkısallık: Yararlanıcılar tarafından gerçekleştirilmesi planlanan bir faaliyet veya projenin kamu müdahalesi olmadan gerçekleştirilebilme olasılığını ifade etmektedir. Tam katkısallık, müdahale gerçekleşmeden faaliyet veya projenin yapılamayacağını ifade ederken, kısmi katkısallık ise yararlanıcılar tarafından hâlihazırda gerçekleştirilmesi planlanan bir faaliyet veya projenin müdahale ile daha kısa sürede veya daha yüksek standartlarda yapılması durumudur.

Birincil veri: Çalışmayı gerçekleştiren kişiler tarafından doğrudan sahadan toplanan veriler anlamına gelmektedir.

Davranışsal katkısallık: Yararlanıcıların proje konusuyla ilgili davranışlarında kamu desteğinin oluşturduğu farkı ifade etmektedir.

Dolaylı sürdürülebilirlik etkisi: Kamu kaynakları ile gerçekleştirilen destek müdahalesinin ortaya çıkardığı faydaların proje bağlamındaki hedef kitleler dışında ve yanında, diğer kurum, kuruluş ve firmaları etkilemesini ifade etmektedir.

Etkinlik: Bu kriter, program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar ve etkiler kapsamında kullanılan kaynaklar ve girdilerle girdi ve çıktıların orantılı olup olmadığını ölçmektedir. Etkinlik kriteri ile program için ayrılan bütçe ile daha fazlasının yapılıp yapılamayacağı değerlendirilmektedir (Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar, 2019).

Etkililik: Etkililik kriteri, programın hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını, uygulamada ortaya çıkan güçlükler ve bunlar için tespit edilen çözüm yöntemleri ve dışsal etkileri dikkate almaktadır. Program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar veya etkilerin programın temel hedefleri ile uyumlu olup olmadığı değerlendirilmektedir.

Etki: Etki kriteri, programın sosyo-ekonomik ve çevresel bakımdan uzun vadeli ve kapsamlı sonuçlarını değerlendirmektedir. Bu kriter kapsamında gerek hedeflenen etkiler, gerekse

hedeflenmeyen olumlu ve olumsuz bütün etkiler değerlendirilmektedir (Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar, 2019).

İkincil veri: Programın değerlendirilmesi amacıyla farklı kaynaklardan derlenen veri setlerini ifade etmektedir.

Müdahale mantığı: Program tasarımında gerekli tüm boyutların analiz edilerek ele alınmasını sağlayan, programın uygulama ve değerlendirme süreçlerinde kılavuz görevi gören modeldir.

Program: Bir politikanın gerçekleştirilebilmesi amacıyla uygulanacak işlevsel aracı ifade etmektedir.

Program değerlendirme: Uygulanan programlar sayesinde başlangıçta tespit edilen amaç ve hedeflere ulaşıp ulaşılmadığını ve hedeflenen sonuç ve etkilerin ortaya çıkarılıp çıkarılmadığını belirlemek amacıyla yapılan çalışma anlamına gelmektedir.

Sürdürülebilirlik: Program sonucunda meydana gelen çıktılar, sonuçlar ve etkilerin devamlılığını dikkate almaktadır. Programın uygulanması sonucunda meydana gelen sonuçların, sağlanan mali destek sona erdikten sonra da yararlanıcıların kendi kaynakları veya diğer dışsal kaynaklar ile sürdürülebilme durumunu değerlendirmektedir (Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar, 2019).

Uygunluk: Uygunluk/ilgililik kriteri, program hedeflerinin genel sosyo-ekonomik amaçlar ve ihtiyaçlar ile ulusal veya bölgesel plan ve programlar ile uyumunu değerlendirmektedir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Bu rapor Ahiler Kalkınma Ajansı (AHİKA) tarafından 2017 yılında çağrıya çıkılan Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı'nın (MDP) program sonrası değerlendirmesinin yapılması amacıyla nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılarak hazırlanmıştır. Çalışma, uluslararası değerlendirme kriterleri ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan "Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar" ile uyumlu olarak, söz konusu programın; yararlanıcılar ve bölgedeki aktörler için uygun olup olmadığını (ilgililik), etkili ve etkin bir biçimde gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini, ortaya koyduğu etkilerini, etkilerinin sürdürülebilirliğini tespit etmekte ve yeni programlar için öneriler sunmaktadır.

Program sonrası değerlendirme çalışması, birincil ve ikincil verilerin derlenmesini ve analizini içeren kapsamlı bir uygulama sonucunda gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında, değerlendirmede kullanılacak göstergeler seçilmiş ve belirlenen bu göstergeler kapsamında sahadan veri toplamak amacıyla anket formları hazırlanmıştır. Projelerini başarı ile tamamlayan 14 yararlanıcının tamamına anket uygulanmıştır. Toplanan birincil ve ikincil veriler kullanılarak frekans analizleri gerçekleştirilmiş, sonuçlar, tespitler, bulgular ve yorumlar grafik görsellerle desteklenerek sunulmuştur.

Programa başvuru ve projelerin yürütülmesi sürecinde program yararlanıcılarına ait veriler düzenlenmiş ve analiz edilmiştir. İzleme verileri dışında programa ait başvuru rehberi, ulusal politikalar ve bölgesel planlar, bölgesel araştırma raporları ve ajans mevzuatı da incelenmiş ve programın değerlendirilmesinde kullanılmıştır. Elde edilen tüm veriler ve bilgilerin analiz edilmesinin ardından değerlendirme sorularına verilen cevaplar dikkate alınarak rapor hazırlanmıştır.

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin amacı; TR71 Bölgesinin sanayi, turizm ve sosyo-kültürel hizmetler altyapısının güçlendirilmesi yoluyla bölgenin rekabet gücünün artırılmasıdır. Bu amaç doğrultusunda Küçük Ölçekli Altyapı MDP için aşağıda verilen 3 öncelik belirlenmiştir;

Öncelik 1: Sanayi ve turizm alanında rekabetçiliğin geliştirilmesine ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik çevreye duyarlı kentsel-kırsal altyapının iyileştirilmesi,

Öncelik 2: Dezavantajlı gruplar başta olmak üzere bireylerin günlük yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik altyapının geliştirilmesi,

Öncelik 3: Doğal, tarihi ve kültürel açıdan potansiyeli olan alanların turizme kazandırılması.

2017 yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında kâr amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar uygun başvuru sahibi olarak belirlenmiştir. Programa toplam 76 başvuru yapılmıştır. Değerlendirme sürecinin sonunda 16 proje destek almaya hak kazanmış, 2 proje ise uygulama aşamasında hiçbir faaliyet gerçekleştirilmeden, yararlanıcıların talebi doğrultusunda feshedilmiştir. Sonuç olarak, program kapsamında 14 proje başarılı şekilde uygulanmış ve tamamlanmıştır.

Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin bütçesi 10 milyon TL olarak belirlenmiş, destek almaya hak kazanan 16 projeye 9.812.911,09 TL tahsis edilmiştir. Bu projelerden 14 tanesi başarılı bir şekilde tamamlanmış ve AHİKA 14 projeye 7.206.204,71 TL hibe desteği sağlamıştır. Buna göre, programa ayrılan bütçenin büyük bir kısmı sözleşmeye bağlanmış ve bunun yine büyük bir kısmı yararlanıcılar tarafından kullanılabilmiştir. Sözleşme imzalanan projelerin çoğunun başarı ile tamamlanmasında hem AHİKA'nın yararlanıcılar ile yakın iletişim ve işbirliği halinde olması hem de yararlanıcıların proje yürütme konusundaki isteği ve mali yeterlilikleri etkili olmuştur.

Program kapanış raporuna göre yararlanıcılar destek programı kapsamında aldıkları hibe ile enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar ve yeni yatırımlar gerçekleştirmiştir. Dezavantajlı bireylerin günlük yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik altyapı çalışmaları kapsamında dezavantajlı grupların kullanımına sunulan kentsel donatı elemanı, yardımcı donanım ve ünite sayısı artırılmıştır. Atık su arıtım kapasitesi ve atık su arıtma tesisinin/sisteminin kullanım miktarı iyileştirilmiştir. Yeni rekreasyon alanları ve yeşil alanlar oluşturulmuş, çevresel düzenleme çalışmaları yapılmıştır. Yenilenebilir enerji kaynaklı elektrik üretim kapasitesi iyileştirilmiş, yenilenebilir enerji yatırım tutarı artırılmıştır. Başvuru sahibi kurumlar proje hazırlama ve

uygulama tecrübesi kazanmışlardır. Bu durum bölgede proje uygulama kültürü oluşmasına katkı sağlamıştır.

Anket uygulanan yararlanıcıların %72'si Ajanstan hibe desteği almasalardı proje faaliyetlerini gerçekleştiremeyip erteleyeceklerini ifade etmişlerdir. Yararlanıcıların %21'i proje faaliyetlerini gerçekleştiremeyeceklerini, %7'si ise proje faaliyetlerini aynı bütçe ile aynı bölge ve zamanda gerçekleştirebileceklerini belirtmişlerdir. Destek programından faydalanan yararlanıcıların %93'lük kısmının Ajans desteği almadan projelerini gerek zaman ve gerekse finansal açıdan hemen gerçekleştiremeyecekleri anlaşılmaktadır. Bu durum destek programının TR71 Bölgesinde program rehberinde belirtilen hedeflere ulaştığını göstermektedir.

Yararlanıcıların tekrar AHİKA destek programlarına başvurma yönündeki istekleri programdan, sonuçlarından ve uygulama süreçlerinden büyük oranda memnun kaldıklarını göstermektedir. Elde edilen veriler AHİKA'nın bölgenin ve hedef kitlenin ihtiyaçlarına uygun bir destek programı tasarladığını, değerlendirilen programın hedefleri doğrultusunda uygulandığını ve AHİKA'nın program süresince başarılı bir performans sergilediğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: TR71 Bölgesi, Küçük Ölçekli Altyapı, Günlük Yaşam Kalitesi.

1. GİRİŞ

Kalkınma ajansları, sorumlu oldukları bölgenin sosyo-ekonomik kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla, bölge planlama çalışmaları, bölgesel ve sektörel analizler, yatırım destek ve tanıtım faaliyetleri başta olmak üzere farklı alanlarda faaliyetler gerçekleştirmektedir. Kalkınma ajanslarının bölgesel kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla kullandığı politika araçlarından birisi de bölgedeki kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının bölgesel önceliklerle uyumlu projelerine mali ve teknik destekler sağlamaktır.

Ahiler Kalkınma Ajansı, faaliyet gösterdiği TR71 Bölgesi'nde, Bölge Planı'nda belirtilen öncelikler ile uyumlu olarak 2017 yılında kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik toplam 10.000.000 TL bütçeli Küçük Ölçekli Altyapı MDP ilanına çıkmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programının Bütçesi

Yıl	Mali Destek Programı	Çağrı Bütçesi (TL)
2017	Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı	10.000.000

Kaynak: 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı Başvuru Rehberi, AHİKA

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nin ilgili hükümleri gereğince uygulanan mali destek programlarının bölgesel kalkınmaya etkilerinin değerlendirilmesi amacıyla Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslara göre ajanslar tarafından program sonrası değerlendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

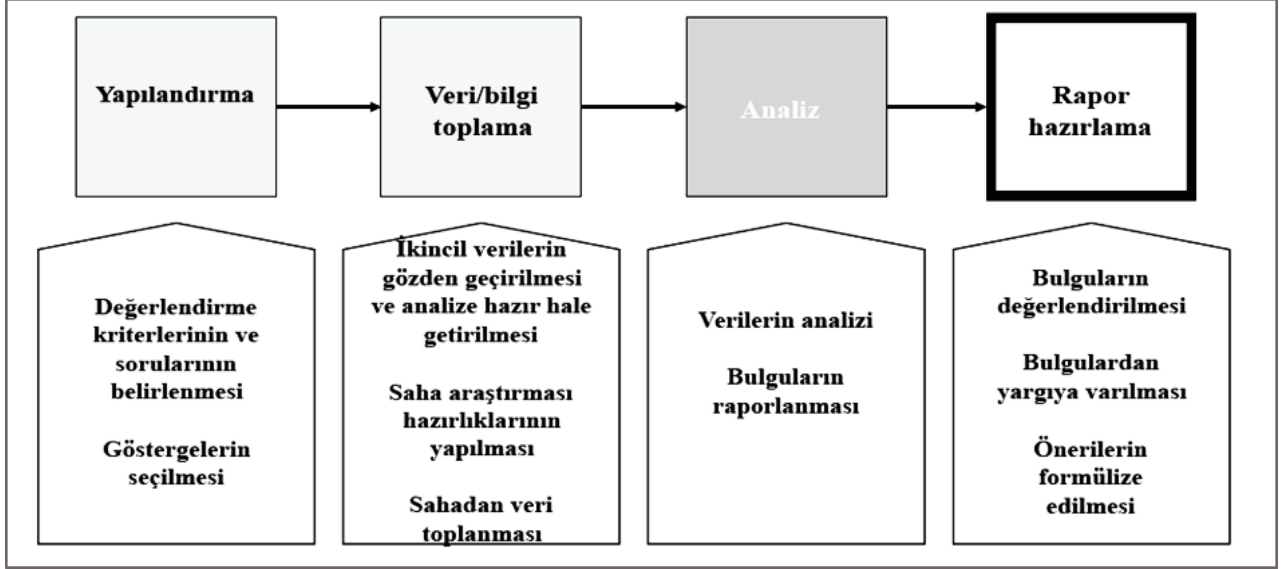
2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin etkilerinin değerlendirilmesi için gerçekleştirilen bu çalışma ile programın ulusal ve bölgesel planlarda öngörülen amaçlara ulaşma düzeyinin tespit edilmesi hedeflenmiştir. Program sonrası değerlendirme çalışması için gerçekleştirilen anketler ile Ajansın gelecekte ilan edeceği yeni programların amaç ve önceliklerine katkı sağlayacak önemli veriler elde edilmiştir. Çalışma kapsamında, Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nde belirtildiği üzere, programın etki ve etkinliğinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

2. PROGRAMIN DEĞERLENDİRİLMESİ

2.1 Değerlendirmede Kullanılan Yöntem

Ahiler Kalkınma Ajansı'nın 2017 yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP için hazırlanan program sonrası değerlendirme çalışmasının aşamaları Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1. AHİKA 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Değerlendirme Süreci

Kaynak: Elçi, Ş. (2014). Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programlarının Değerlendirilmesi ve Etki Analizi. s.13.

2.1.1 Yapılandırma

Çalışmanın ilk aşamasını oluşturan bu kısımda program sonrası değerlendirmede kullanılacak kriterler; programın rehberi, izleme ve değerlendirme süreci ve program sonrası kapanış raporları doğrultusunda elde edilen veriler kapsamında belirlenmiş olup belirlenen bu kriterler ise ankete katılacak olan kurumların statüsü, destekten haberdar olma şekli, mali desteğe başvuru nedenleri, destek sürecinin uygun olup olmadığı, uygulanan projenin uygulayan kurum açısından önemi, projeler kapsamında hedeflerine ulaşma düzeyi, projelere dair faaliyetlerin devam ettirilip ettirilmediği, daha önce hibe destek alınıp alınmadığı ve farklı kurumlardan proje yürütülüp yürütülmediğine dair kriterler belirlenmiş olup seçilen belirlenen bu kriterler doğrultusunda anket soruları oluşturulmuştur.

2.1.2 Yararlanıcılara Yönelik Anket Uygulaması

Programın değerlendirme süreci tamamlandıktan sonra Ajans tarafından başarılı bulunan projeler açıklanmış ve yararlanıcılarla sözleşme imzalanmıştır. Projelerini başarı ile tamamlayan 14 yararlanıcının tamamı ile görüşülerek anket uygulanmıştır. Anket çalışması sonucu toplanan birincil veriler kullanılarak frekans analizlerine tabi tutulmak üzere veri girişleri yapılmış ve sonuçları kıyaslamak amacıyla grafik ve tablolar oluşturulmuştur.

2.1.3 İzleme Verilerinin İncelenmesi

Programa başvuru sürecinde ve projelerin uygulanması sırasında yararlanıcılara ilişkin Ajans tarafından toplanan izleme verileri düzenlenmiş ve analizlere dâhil edilmiştir.

2.1.4 Literatür Taraması

İzleme verileri dışında programa ait başvuru rehberleri, ulusal planlar ve bölgesel politikalar, bölgesel araştırma raporları ve Ajans mevzuatı da detaylı bir şekilde incelenerek programın değerlendirilmesi sırasında kullanılmıştır.

2.1.5 Raporlama

Yukarıda bahsi geçen çalışmaların yapılmasından sonra, elde edilen veri ve bilgiler ile anket sorularına verilen yanıtlar analiz edilmiş, kapsamlı tespit ve değerlendirmeler ışığında program sonrası değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin tanımı, kapsamı, amaç ve öncelikleri, performans göstergeleri ve bütçe gerçekleştirmelerinin yanı sıra sözleşme imzalanan ve tamamlanan projelere ilişkin istatistiki bilgiler sunulmaktadır. Ayrıca raporda analiz edilen mali destek programının amaç ve öncelikleri kapsamında hedeflere ulaşılma düzeyi ve anketlerden elde edilen bulguların değerlendirme kriterleri bazında analizleri de yer almaktadır. Raporun son kısmında ise elde edilen verilerin değerlendirilmesi yoluyla tespitlerde bulunmakta ve bu tespitlerden yola çıkılarak programın verimliliği, etkinliği ve etkilerinin artırılmasına yönelik öneriler sunulmaktadır.

3. 2017 YILI KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI MALİ DESTEK PROGRAMI

3.1 Programın Tanımı ve Kapsamı

3.1.1 Programın Uygun Başvuru Sahipleri

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı başvuru rehberinde programa uygun başvuru sahipleri kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar olarak belirlenmiş olup aşağıda belirtilen tüm şartları sağlaması gerektiği belirtilmiştir.

a) Program kapsamında uygun başvuru sahibi kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar aşağıda belirtilmiştir.

- Valilikler,
- Kaymakamlıklar,
- İl ve İlçe Müdürlükleri,
- İl Özel İdareleri,
- Belediyeler,
- 5355 Sayılı Kanun kapsamındaki Mahalli İdare Birlikleri,
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları,
- Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Sitesi Yönetimleri,
- Devlet Üniversiteleri.

b) Merkezi ya da yasal şubesi/şubelerinin Ajansın faaliyet gösterdiği TR71 Düzey 2 Bölgesi'nde (Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde) kayıtlı olması,

c) Proje konusunun ve faaliyetlerinin görev, yetki ve iştilal/faaliyet alanları içerisinde bulunması,

d) Projenin hazırlığından ve yönetiminden (eğer varsa ortağı/ortakları ile birlikte) doğrudan sorumlu olması, aracı olarak hareket etmemesi.

3.1.2 Destek Miktarı ve Oranları

Program kapsamında desteklenecek projeler için tahsis edilen toplam bütçe tutarı 10.000.000,00 TL'dir. Program çerçevesinde verilen destekler aşağıda belirtilen asgari ve azami tutarlar arasında olacak şekilde planlanmıştır:

- Asgari tutar: 75.000,00 TL
- Azami tutar: 700.000,00 TL

Ajans tarafından verilen destek miktarı projenin toplam uygun maliyetinin %25'inden az ve %75'inden fazla olmayacak şekilde tasarlanmıştır. Proje bütçesinin kalan tutarı, sözleşmeyi imzalayan taraf olması sebebiyle, başvuru sahibi tarafından eş finansman olarak karşılanacak şekilde kurgulanmıştır. Başvuru sahibinin proje eş finansmanını, proje ortaklarından, iştirakçilerden ve/veya üçüncü taraflardan sağlayacağı nakdi katkılar ile karşılayabilme imkânı tanınmıştır. Proje kapsamında başvuru sahibi tarafından yerine getirilmesi taahhüt edilen aynı katkılar eş finansman olarak kabul edilmemiştir.

3.1.3 Proje Süresi

Desteklenen projelerin asgari uygulama süresi 12 ay, azami uygulama süresi ise 24 ay olarak belirlenmiştir.

3.1.4 Proje Değerlendirme ve Seçim Süreci

Mali destek programı 29 Aralık 2017 tarihinde kamuoyuna ilan edilmiştir. Başvuru sahiplerine projelerini Kalkınma Ajansları Yönetim Sistemi (KAYS) üzerinden yazarak teslim etmeleri için 16 Mart 2018 tarihine kadar süre verilmiştir.

Projelerin teslim süresinin tamamlanmasından sonra değerlendirme süreci başlamıştır. Değerlendirme süreci ön inceleme ile teknik ve mali değerlendirme olarak iki temel aşamadan oluşmaktadır.

3.1.4.1 Ön İnceleme Aşaması

Zamanında teslim edilen projeler ön incelemeye alınırken zamanında teslim edilmeyen projeler ön incelemeye alınmamıştır. Başvuru formu ve ekleri haricindeki destekleyici belgeleri eksik olan başvuru sahiplerine beş iş gününü geçmemek kaydıyla ek bir süre verilmiştir. Ön inceleme sürecinde sadece Ajans personeli görev almıştır. Ön inceleme aşamasında idari kontrol ile uygunluk kontrolü yapılmıştır. İdari kontrol ve uygunluk kriterleri başvuru rehberinde detaylı olarak açıklanmıştır.

Başvurular öncelikle idari kontrol aşamasından geçirilmiştir. Bu kapsamda, başvuru rehberinde yer alan kriterlere uygun olup olmadığı incelenmiştir. İstenilen bilgilerden herhangi biri eksik veya yanlış ise proje teklifi yalnızca bu esasa dayanarak reddedilmiş ve proje teklifi bu aşamadan sonra değerlendirmeye alınmamıştır. Gerekli şartları taşımadığı tespit edilen başvurular değerlendirme sürecinin hangi aşamasında olursa olsun ön incelemede elenmiştir.

Gerekli şartları taşıdığı anlaşılan projelerin listesi hazırlanarak teknik ve mali değerlendirme sürecine geçilmiştir.

3.1.4.2 Teknik ve Mali Değerlendirme Aşaması

Teknik ve mali değerlendirme aşamasında başvuru sahibinin mali ve yönetim kapasitesi, proje konusunun programın amaç ve öncelikleri ile ilgililiği, önerilen metodolojinin kalitesi ve geçerliliği, projenin destek sonrası sürdürülebilirliği ile projenin bütçe ve maliyet etkinliği incelenmiştir. Teknik ve mali değerlendirme aşamasında Ajans personeli görev almamıştır. Bu aşamada tarafsızlığın sağlanması amacıyla ile mevzuata uygun olarak bağımsız değerlendiriciler ve değerlendirme komitesi görev almıştır.

Desteklenecek projelerin seçiminde kullanılan teknik ve mali kriterler şu şekilde belirlenmiştir:

- Başvura sahibi ve proje ortaklarının mali ve yönetim kapasitesi,
- Proje konusunun programın amaç ve öncelikleri ile ilgililiği,
- Projede belirtilen yöntemin mevcut durum, uygulanabilirlik, hedef ve sonuçlarla uyumu,
- Projenin sürdürülebilirliği,
- Projenin bütçe ve maliyet etkinliği.

Başvuru rehberinde bulunan değerlendirme tablosunda; projelerin hangi esaslara göre değerlendirileceği, hangi kriterlere ne kadar puan verileceği detaylı olarak açıklanmıştır. Başvuru sahiplerinin projelerini tasarlarken hangi kriterlerden kaç puan alacaklarını detaylı bir şekilde başvuru rehberinde görebilmeleri projenin içeriği hakkında dikkat edilmesi gereken hususlar bakımından açıklayıcı olmuştur.

Değerlendirme tablosu, bölümlere ve alt bölümlere ayrılmıştır. Her alt bölüme aşağıdaki esaslara göre 1 ile 5 arasında bir puan verilmiştir:

1 = çok zayıf; 2 = zayıf; 3 = orta; 4 = iyi; 5 = çok iyi.

Başvurular, en yüksek puanı alan tekliften başlayarak sıralanmıştır. Yapılan puanlamada, 65 (altmış beş) ve üzerinde puan alan başvurular başarılı projeler olarak listelenmiştir. Proje tekliflerinin destek almaya hak kazanabilmesi için, toplam başarı puanına ek olarak, değerlendirme tablosunun ilk iki bölümünde incelenen mali kapasite ve işletme kapasitesi bölümünden en az 10 puan (20 puan üzerinden), ilgililik bölümünden ise en az 13 puan (25 puan üzerinden) alması koşulu aranmıştır.

Projelerin eşit puan alması durumunda; söz konusu mali destek programında aynı yararlanıcı tarafından sunulan tek proje başvurusu bulunması, bu hususta eşitlik olması halinde öncelikle ilgililik bölümü için bağımsız değerlendiricilerin verdikleri puanların ortalaması, bunun da eşit olması halinde mali ve operasyonel kapasite bölümünden alınan puanların ortalaması yüksek olan projeler dikkate alınmıştır. Bu hususların tümünde eşitlik olması halinde ise başvuru tarihi ve saati esas alınmıştır.

Başarılı bulunan ancak bütçe yetersizliği nedeniyle ilk aşamada desteklenemeyecek olan projeler için yedek liste oluşturulmuştur.

Başvuru rehberinde finansman imkânları nispetinde teklif çağrısı kapsamında ilan edilen mali destek programları için desteklenmeye değer yeterli sayıda proje bulunmadığının değerlendirme komitesi raporu ile sabit olması halinde, genel sekreter ilgili teklif çağrısının artan bütçesini, kabul edilebilir yeterli başvurusu ve projesi olan başka teklif çağrılarında aktarmaya yetkili kılınmıştır.

3.1.5 Proje Uygulama Süreci

Sözleşmede belirtilen süre içerisinde yararlanıcı kurumun talebi doğrultusunda destek miktarının %40'ı ön ödeme olarak proje hesabına yatırılmıştır. Ön ödemenin ardından yapılan diğer ödemeler ise hak ediş usulüne göre gerçekleştirilmiştir. Buna göre ön ödeme tutarının ve aynı oranda sağlanan eş finansman tutarının usulüne uygun harcandığını gösteren belgelerin ara/nihai raporlarla birlikte Ajansa sunulması ve ilgili raporların Ajans tarafından incelenip onaylanmasının ardından

(sözleşmede aksi belirtilmediği sürece) ara ödemede destek miktarının en fazla %50'si ve nihai ödemede en az %10'u yararlanıcının banka hesabına 30 gün içerisinde aktarılmıştır.

3.2 Programın Amaç, Öncelik ve Performans Göstergeleri

Başvuru rehberinde yer alan programın amaç ve öncelikleri belirlenirken, TR71 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı'nda yer alan gelişme eksenleri, TR71 Bölgesi'nin kalkınma vizyonu ve üst ölçekli planlar göz önünde bulundurulmuş olup programın amaç ve önceliklerinin belirtilen üst ölçekli planlar ile uyumlu olmasına dikkat edilmiştir.

Kapadokya Bölgesi'nin büyük bir bölümünü içinde barındıran TR71 Düzey 2 Bölgesi turizm sektöründe ülkenin en önemli bölgelerinden birisi olmasından dolayı yılın her dönemi yerli ve yabancı turist kitlelerini ağırlamaktadır. Bu nedenle bölgedeki yerel halk ile birlikte bölgeyi ziyaret eden turistler için de cazibesi yüksek erişim olanaklarının tüm kesimlere sağlandığı turizm sektörüne yönelik sürdürülebilir mekânların oluşturulması veya mevcut mekânların zenginleştirilmesi, bölge için üzerinde durulması gereken en önemli konuların başında gelmektedir. Nitekim bu konu, TR71 Düzey 2 Bölgesi 2014-2023 Bölge Planı Gelişme Eksenlerinde de (Eksen 3.1 Yaşanabilir Mekânların İyileştirilmesi ve Eksen 3.3 Yaşanabilir ve Sürdürülebilir Etkin Çevre Yönetiminin Geliştirilmesi) vurgulanmaktadır. Ayrıca Onuncu Kalkınma Planı ve Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) çerçevesinde kent imajının güçlendirilmesi ve çevre standartları artırılarak bölge insanına huzurlu bir yaşam ortamı sunulması önemli noktalar olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda program kapsamında şehir merkezlerinde ve özellikle kırsal kesimde mekânların iyileştirilmesi ve sosyal altyapının güçlendirilmesi hedeflenmiştir.

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı'nın amacı: "TR71 Bölgesinin sanayi, turizm ve sosyo-kültürel hizmetler altyapısının güçlendirilmesi yoluyla bölgenin rekabet gücünün artırılması" olarak belirlenmiştir.

3.2.1 Programın Öncelikleri

Program kapsamında TR71 Bölgesinin sanayi, turizm ve sosyo-kültürel hizmetler altyapısının güçlendirilmesi için belirlenen öncelikler;

- Sanayi ve turizm alanında rekabetçiliğin geliştirilmesine ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik çevreye duyarlı kentsel-kırsal altyapının iyileştirilmesi,
- Dezavantajlı gruplar başta olmak üzere bireylerin günlük yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik altyapının geliştirilmesi,
- Doğal, tarihi ve kültürel açıdan potansiyeli olan alanların turizme kazandırılmasıdır.

3.2.2 Performans Göstergeleri

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında aşağıda belirtilen performans göstergelerinin kullanılması öngörülmüştür. Başvuru sahiplerinin kendi projeleri için, proje konularına uygun göstergeleri seçmelerine imkân tanınmıştır.

Tablo 2. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Performans Göstergeleri

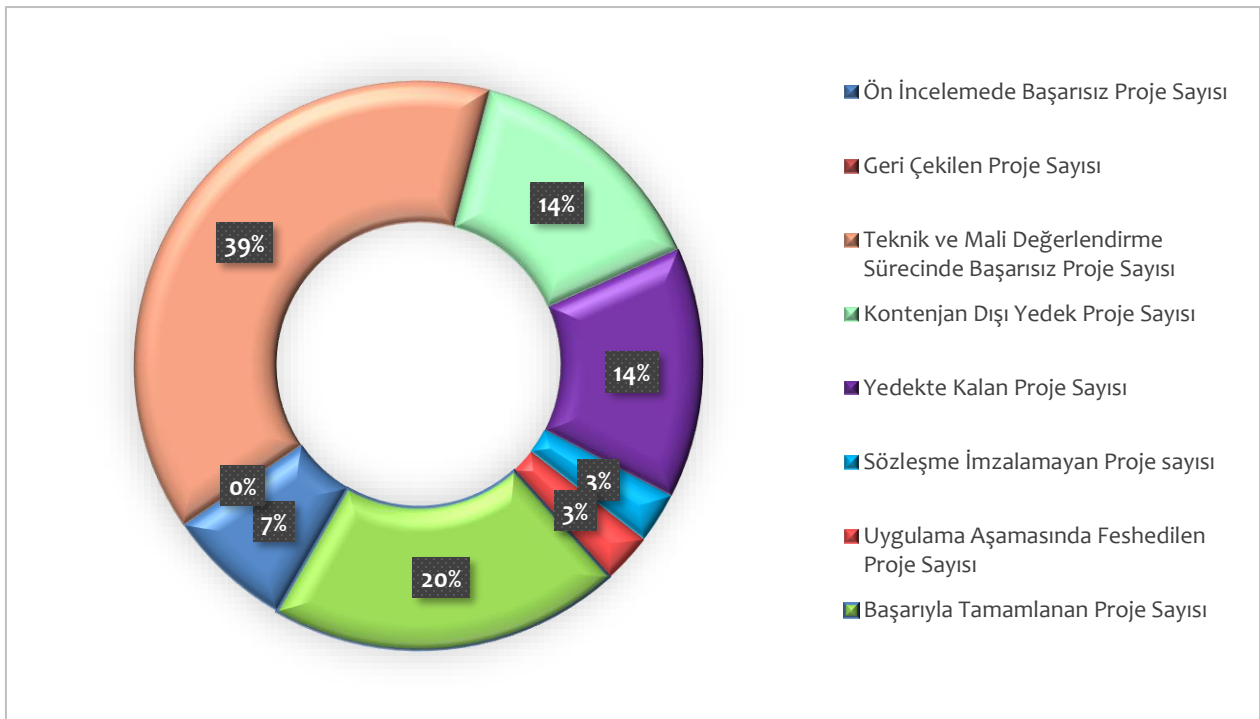
Kodu	Performans Göstergesi	Birim
S1	Doğrudan Faydalanan Kişi Sayısı	Kişi
A1	Doğrudan Faydalanan İşletme Sayısı	Adet
A4	Düzenlenen Rekreasyon Alanı Büyüklüğü	Metrekare
A6	Çevre Düzenleme Amaçlı Yapılan Harcama	TL
A7	İçme Suyu Arıtma Kapasitesi	Metreküp
A9	İçme Suyu Arıtma İçin Yapılan Harcama	TL
A11	Atık Su Arıtma Kapasitesi	Metreküp
A12	Atık Su Arıtma İçin Yapılan Harcama	TL
A14	Atık Su Boru Hattı Uzunluğu	Kilometre
A31	Yenilebilir Enerji Kaynaklı Elektrik Üretim Kapasitesi	Mw
A32	Yenilenebilir Enerji Yatırım Tutarı	TL
A36	Yenilenebilir Enerji Kaynaklarıyla Üretilen Yıllık Elektrik Enerjisi	Kwh
A37	Tesis Edilen Güneş Enerjisi Sisteminin Kurulu Gücü	Kw

A60	Katılım Sağlanan Çevre İle İlgili Organizasyon Sayısı	Adet
A61	İçme Suyu Arıtma Tesisinin/Sisteminin Kullanım Miktarı	m ³ /yıl
A62	Atık Su Arıtma Tesisinin/Sisteminin Kullanım Miktarı	m ³ /yıl
A71	Dezavantajlı Gruplar İçin Kullanıma Sunulan Kentsel Donatı Elemanı, Yardımcı Donanım ve Ünite Sayısı	Adet
A27	Onarılan/Bakım Yapılan Yağmur Suyu Toplama Hattı Uzunluğu	Metre
A30	Geri Dönüşümü Sağlanan Atık Miktarı	Kg/ton/m ³

Kaynak: 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı Başvuru Rehberi, AHİKA

Programa toplam 76 başvuru yapılmıştır. Değerlendirme sürecinin sonunda 18 proje destek almaya hak kazanmış olup yararlanıcıları sözleşme imzalamaya davet edilmiştir. 2 yararlanıcı haklarından feragat etmiş olup sözleşme imzalamamıştır, 2 projenin ise uygulama aşamasında yararlanıcıların talebi doğrultusunda destek sözleşmesi feshedilmiştir. Sonuç olarak, program kapsamında 14 proje başarılı şekilde uygulanmış ve tamamlanmıştır.

Şekil 2. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Proje İstatistikleri

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

3.3 Programın Sonuçları

3.3.1 Bütçe Gerçekleşmeleri

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin çağrı bütçesi 10 milyon TL olarak belirlenmiş, program bütçesinden 9.812.911,09 TL sözleşmeye bağlanmış ve 16 projeye dağıtılmıştır (Tablo 3). Sözleşme imzalandıktan sonra 2 proje fesih edildiği için gerçekleşen Ajans katkısı ve eş finansman miktarı başarıyla uygulanan 14 projeye ait tutarlardır.

Tablo 3. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Bütçe Gerçekleşmeleri

Mali Destek Programı	Sözleşmeye Bağlanan Destek Tutarı (TL)	Gerçekleşen Ajans Katkısı (TL)	Gerçekleşen Toplam Eş Finansman Tutarı (TL)	Gerçekleşen Toplam Proje Bütçesi (TL)
2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP	9.812.911,09	7.206.204,71	7.887.779,40	15.093.984,11

Kaynak: Program Kapanış Raporu, AHİKA

Program sonunda gerçekleşen destek miktarı 7.206.204,71 TL, toplam eş finansman tutarı 7.887.779,40 TL ve projelerin toplam bütçesi ise 15.093.984,11 TL olmuştur. Tamamlanan projeler incelendiğinde yararlanıcıların sözleşmelerindeki hibe miktarının önemli bir kısmını (%73,43) kullandıkları görülmektedir. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'de yararlanıcılara proje bütçelerinin ortalama %48'i oranında Ajans desteği sağlanmıştır.

3.3.2 Proje Başvuruları, Sözleşme İmzalanan ve Tamamlanan Projelere İlişkin Bilgiler

Programa toplam 76 proje başvurusu yapılmış, bunların yaklaşık %24'ü teknik ve mali değerlendirmede başarılı bulunarak (18 adet) desteklenmeye hak kazanmış olup; 16 tanesi ile hibe destek sözleşmesi imzalanmıştır. 2 yararlanıcı haklarından feragat etmiş olup sözleşme imzalamamıştır. Program kapsamında hibe desteği verilen projelerden 2 tanesi ise uygulama sürecinde feshedilmiş olup 14 proje başarıyla tamamlanmıştır (Tablo 4).

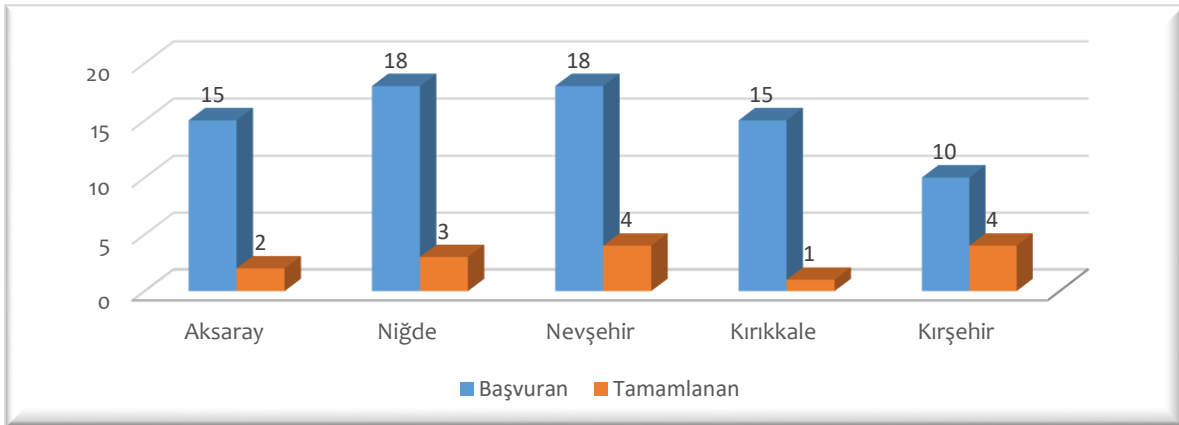
Tablo 4. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Başvuran ve Tamamlanan Proje Sayıları

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP	Adet
Başvuru	76
Başarılı Proje	18
Feragat	2
Sözleşme İmzalanın Proje	16
Fesih	2
Tamamlanan Proje	14

Kaynak: Program Kapanış Raporu, AHİKA

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı, TR71 bölgesindeki kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara yönelik olarak uygulanmıştır. İller bazında programa başvuru sayıları incelendiğinde en fazla başvuru alınan iller %25’lik bir oranla Nevşehir ve Niğde olmuştur. Bu illeri %20’lik bir oranla Aksaray ve Kırıkkale takip etmiştir. En az başvuru alınan il ise %14’lük oranla Kırşehir olmuştur.

Şekil 3. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP-Başvuran ve Tamamlanan Projelerin İller Bazında Dağılımı, n=76, n=14

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

Başvuru sayısına göre il dağılımına bakıldığında, 18’er proje ile ilk sırada Nevşehir ve Niğde illeri bulunmaktadır. 15’er proje ile Aksaray ve Kırıkkale illerinin bu illeri izlediği görülmektedir. En az proje gelen il ise 10 proje ile Kırşehir olmuştur. (Şekil 3).

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında tamamlanan proje sayıları incelendiğinde 4'er proje ile ilk sırada bulunan Nevşehir ve Kırşehir illerini, 3 proje ile Niğde ilinin izlediği görülmektedir. Bu illeri 2 proje ile Aksaray ve 1 proje ile Kırıkkale izlemektedir (Tablo 5).

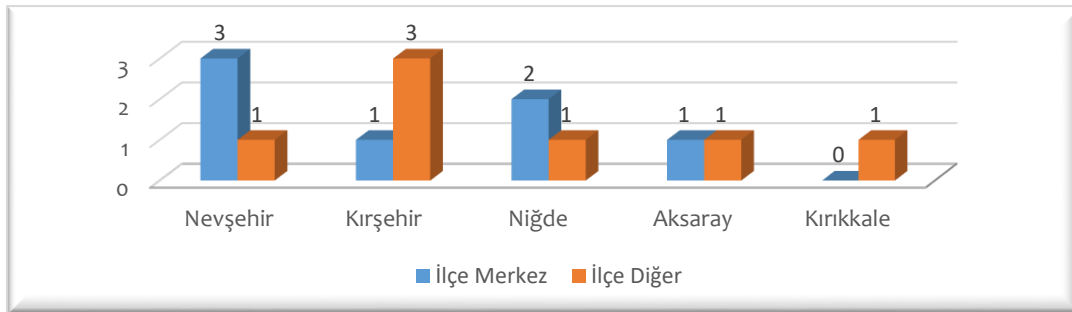
Tablo 5. 2017 Yılı KÖA MDP-Tamamlanan Proje Sayıları ve İlçelere Göre Dağılımı

Yararlanıcıların Bulunduğu İller	Toplam Proje Sayısı	Projenin Uygulandığı İlçe	
		Merkez	Diğer
Nevşehir	4	3	1
Kırşehir	4	1	3
Niğde	3	2	1
Aksaray	2	1	1
Kırıkkale	1	0	1

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

Projelerin merkez ve ilçe dağılımlarına bakıldığında, Nevşehir'de projelerin %75'i merkez ilçede uygulanır iken, Kırşehir'de yürütülen projelerin %75'i merkez ilçe dışındaki diğer ilçelerde uygulanmıştır. Niğde'de yürütülen projelerin %66'sı merkez ilçede, kalan %33'ü ise Bor ilçesinde uygulanmıştır. Aksaray'da desteklenen projelerin %50'si merkezde uygulanırken, Kırıkkale'de merkezde uygulanan proje bulunmamaktadır ve desteklenen tek proje Yahşihan ilçesinde uygulanmıştır. Programın tamamında başarı ile tamamlanan 14 projenin %50'si (7 proje) merkez ilçelerde yürütülürken, %50'si (7 proje) ise diğer ilçelerde yürütülmüştür. Başarı ile tamamlanan projelerin merkez ve ilçeler arasında dengeli dağıldığı görülmektedir (Şekil 4).

Şekil 4. Yararlanıcıların İllere ve İlçelere Göre Dağılımı, n=14

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

Başarılı projelerin dağılımına bakıldığında Nevşehir ve Niğde illerinde merkez ilçede destek alan proje sayısı daha fazladır. Aksaray ilinde merkez ve diğer ilçelerde desteklenen proje sayıları eşittir. Kırşehir ilinde ise merkez dışındaki diğer ilçelerde daha fazla proje yürütüldüğü görülmektedir. Kırıkkale ilinde destek almaya hak kazanan tek proje Yahşihan ilçesindedir.

3.4 Amaç ve Öncelikler Kapsamında Hedeflere Ulaşılma Düzeyi

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin amacı "TR71 Bölgesinin sanayi, turizm ve sosyal-kültürel hizmetler altyapısının güçlendirilmesi yoluyla bölgenin rekabet gücünün artırılması" şeklinde belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda 3 program önceliği belirlenmiştir.

Öncelik 1: Sanayi ve turizm alanında rekabetçiliğin geliştirilmesine ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik çevreye duyarlı kentsel-kırsal altyapının iyileştirilmesi.

Öncelik 2: Dezavantajlı gruplar başta olmak üzere bireylerin günlük yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik altyapının geliştirilmesi.

Öncelik 3: Doğal, tarihi ve kültürel açıdan potansiyeli olan alanların turizme kazandırılması.

Uygulanan mali destek programı için başvuru rehberinde performans göstergeleri belirlenmiştir. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında hedeflenen ve gerçekleşen performans göstergeleri verileri KAYS sisteminden alınmış ve program kapanış raporlarında yer verilmiştir. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin yukarıda belirtilen önceliklerine yönelik olarak KAYS'ta 27 adet gösterge belirlenmiştir. Performans göstergeleri program önceliklerinin amaçlarına bakılarak programın hangi önceliği ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda daha çok programın 1. ve 2. öncelikleri ile ilgili olduğu görülmektedir. Performans göstergelerinden 20 tanesi öncelik 2, 19 tanesi öncelik 1 ile ilgilidir. Performans göstergelerindeki gerçekleştirmeler tablosu incelendiğinde göstergelerin tamamına yakınında proje öncesi duruma göre çok büyük oranda iyileştirmeler gözlemlenmiştir. Bu durum 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin belirlenen öncelikler kapsamında hedeflerine ulaştığını kanıtlamaktadır. Program kapsamında uygulanan projelere ilişkin performans göstergeleri ve gerçekleştirmeler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Öncelikler Bazında Gerçekleşmeler

Tablosu

İlgili Öncelik	Gösterge Adı	Göstergenin Proje Öncesi Toplam Değeri	Gösterge Hedefi	Gerçekleşen
Öncelik 2	Dezavantajlı gruplar için kullanıma sunulan kentsel donatı elemanı, yardımcı donanım ve ünite sayısı (adet)	6	231	250
Öncelik 2	Açık hava yürüyüş-koşu parkur uzunluğu (metre)	38.000	28.500	10.879
Öncelik 1,2	Atık su arıtım kapasitesi (m ³)	0	375	10.950
Öncelik 1,2	Atık su arıtma tesisinin/sisteminin kullanım miktarı (m ³ /yıl)	0	55.294.920	55.167.120
Öncelik 1,2	Atık su boru hattı uzunluğu (km)	1,45	1,35	1,37
Öncelik 1,2	Azaltılan atık ürün miktarı (kg)	0	39.850,70	430.700
Öncelik 1,2,3	Çevre düzenleme amaçlı yapılan harcama (TL)	0	468.106	623.187,10
Öncelik 1,2,3	Doğrudan faydalanan işletme sayısı (adet)	110	248	221
Öncelik 2	Doğrudan faydalanan kişi sayısı	10.710	339.530	266.998
Öncelik 1,2,3	Düzenlenen rekreasyon alanı büyüklüğü (m ²)	38.200	28.857	28.787
Öncelik 1,2,3	Düzenlenen veya rehabilite edilen yeşil alan büyüklüğü (m ²)	117.000	21.563	167.871
Öncelik 1	Enerji verimliliği teknolojileri ile ilgili yatırım tutarı (TL)	0	469.152,30	469.152,30
Öncelik 2	Irmak/dere kontrol kanallarının uzunluğu (metre)	0	0	5.400
Öncelik 2	İçme suyu arıtma için yapılan harcama (TL)	0	1.407.457	1.407.457

Öncelik 2	İçme suyu arıtma kapasitesi (m ³)	0	55.167.130	55.167.120
Öncelik 2	İçme suyu arıtma tesisinin/sisteminin kullanım miktarı (m ³ /yıl)	0	363.609,35	153.369,35
Öncelik 1,2	İçme suyu kapasitesi (m ³)	55.167.331,77	55.167.924,97	55.167.922,97
Öncelik 1,2	Katı atık toplama tesisinin kapasitesi (ton)	0	0,11	1400
Öncelik 1,2	Katı atık toplama sisteminin kullanım miktarı (ton/yıl)	0	39,85	430,70
Öncelik 2,3	Kullanıma sunulan sosyal donatı sayısı (adet)	0	60	50
Öncelik 1,2	Tasarruf edilen su miktarı (m ³ /yıl)	0	923.067	795.267
Öncelik 1	Tesis edilen güneş enerjisi sisteminin kurulu gücü (kwh)	0	330.079,68	330.074,54
Öncelik 1	Üretilen güneş kaynaklı enerji miktarı (kwh)	0	539.611,40	96.540
Öncelik 1	Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen elektrik neticesinde tasarruf edilen fosil kaynaklı elektrik enerjisi (kwh)	0	861.734,40	450.538,36
Öncelik 1	Yenilenebilir enerji kaynaklarıyla üretilen yıllık elektrik enerjisi (kwh)	0	477.868,12	450.658,36
Öncelik 1	Yenilenebilir enerji kaynaklı elektrik üretim kapasitesi (kwh)	0	308,29	287,06
Öncelik 1	Yenilenebilir enerji yatırım tutarı (TL)	0	1.674.498,94	2.116.499,95

Kaynak: KAYS Verileri, AHİKA

3.5 Değerlendirme Kriterleri Kapsamında Programın İncelenmesi

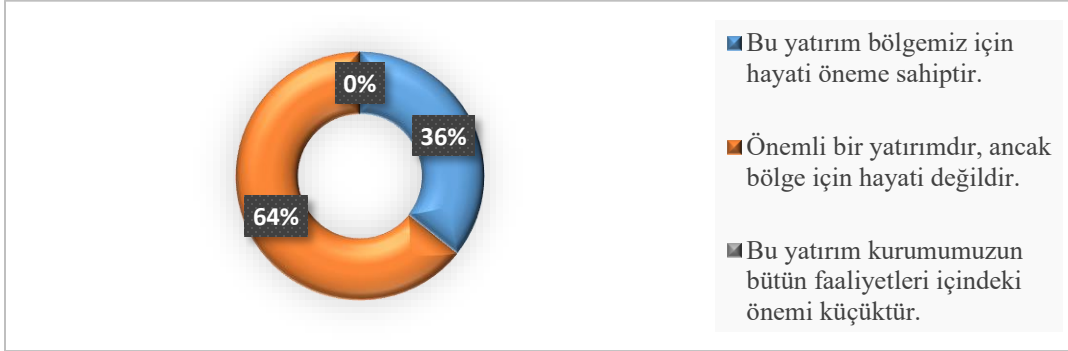
3.5.1 İlgililik

İlgililik kriteri kapsamında, program hedeflerinin genel sosyo-ekonomik amaçlar ve ihtiyaçlar ile ulusal veya bölgesel plan ve programlar ile uyumu değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, programın yararlanıcıların ihtiyaçlarıyla uyumu ve programın ana faaliyet alanları ile uyumu konuları ele alınmıştır.

3.5.1.1 Programın Yararlanıcıların İhtiyaçlarıyla Uyumu

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP için yapılan saha çalışmalarına göre, yararlanıcıların %64'ü projenin önemli bir proje olduğunu ancak bölge için hayati öneme sahip olmadığını belirtmişlerdir. Yararlanıcı kurum ve kuruluşların %36'sı ise proje kapsamında yapılan yatırımların bölge için hayati öneme sahip olduğunu belirtmişlerdir. Ankete katılan 14 yararlanıcıdan hiçbirisi destek almaya hak kazanan yatırımlarının kurumlarının bütün faaliyetleri içindeki öneminin küçük olduğu görüşünde değildir (Şekil 5).

Şekil 5. Ankete Katılan Yararlanıcıların Yatırımları Hakkında Görüşleri, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

Destek almaya hak kazanan başvuru sahiplerinin ihtiyaçları doğrultusunda programa başvurma nedenleri incelendiğinde %86'lık bir oranla yeni hizmetler ve ürünler geliştirmek olduğu görülmektedir. Yararlanıcıların %71'lik bir kısmının ise bölgedeki insanların yaşam kalitesini arttırmak için programa başvurdukları görülmektedir. Yararlanıcıların programa diğer başvurma nedenleri ise sırasıyla; çevreyi korumak ve temiz tutmak (%50), bölgenin su kanalizasyon, arıtma tesisi v.b. altyapı ihtiyaçlarını karşılamak (%43), yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanmak ve

yaygınlaştırmak (%36), kurumsal maliyeti azaltmak (%29) şeklindedir. Programa başvurma nedeni en az olan seçenek ise %21’lik oranla dezavantajlı gruplara yönelik yaşam alanları kurmaktır (Şekil 6).

Şekil 6. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programa Başvurma Nedenleri

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

3.5.1.2 Programın Yararlanıcıların Ana Faaliyet Alanları ile Uyumu

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında Ajanstan destek alarak projelerini başarıyla tamamlayan kurumların statülerine göre dağılımı Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Tamamlanan Projelerin Yararlanıcı Statüleri

Yararlanıcı Kurum Statüsü	Proje Sayısı
İl Özel İdareleri	5
Belediye	4
5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu Kapsamında Kurulmuş Birlikler	2
Kaymakamlık	1
Üniversite	1
Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri	1

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

Anket uygulanan yararlanıcılardan 5 tanesi il özel idare, 4 tanesi belediye, 2 tanesi 5355 sayılı mahalli idare birlikleri kanunu kapsamında kurulmuş birlik, 1 tanesi kaymakamlık, 1 tanesi üniversite ve 1 tanesi organize sanayi bölge müdürlüğü statüsündedir. Yararlanıcı kurumların proje konuları ve kurum statülerine bakıldığında 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP başvuru rehberi ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Programın genel amacı, TR71 Bölgesinin sanayi, turizm ve sosyo-kültürel hizmetler altyapısının güçlendirilmesi yoluyla bölgenin rekabet gücünün artırılmasıdır. 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Program Kapanış Raporuna göre elde edilen çıktılar program ile uyumlu olduğu görülmektedir. Elde edilen çıktılar aşağıda belirtilmiştir.

- Enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar ve yeni yatırımlar gerçekleştirilmiştir.
- Dezavantajlı bireylerin günlük yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik altyapı çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Dezavantajlı grupların kullanımına sunulan kentsel donatı elemanı, yardımcı donanım ve ünite sayısı arttırılmıştır.
- Atık su arıtım kapasitesi ve atık su arıtma tesisinin/sisteminin kullanım miktarı iyileştirilmiştir.
- Yeni rekreasyon alanları ve yeşil alanlar oluşturulmuş, çevresel düzenleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.
- Yenilenebilir enerji kaynaklı elektrik üretim kapasitesi iyileştirilmiş, yenilenebilir enerji yatırım tutarı artırılmıştır.
- Başvuru sahibi kurumlar proje hazırlama ve uygulama tecrübesi kazanmışlardır. Bu durum bölgede proje uygulama kültürü oluşmasına katkı sağlamıştır.

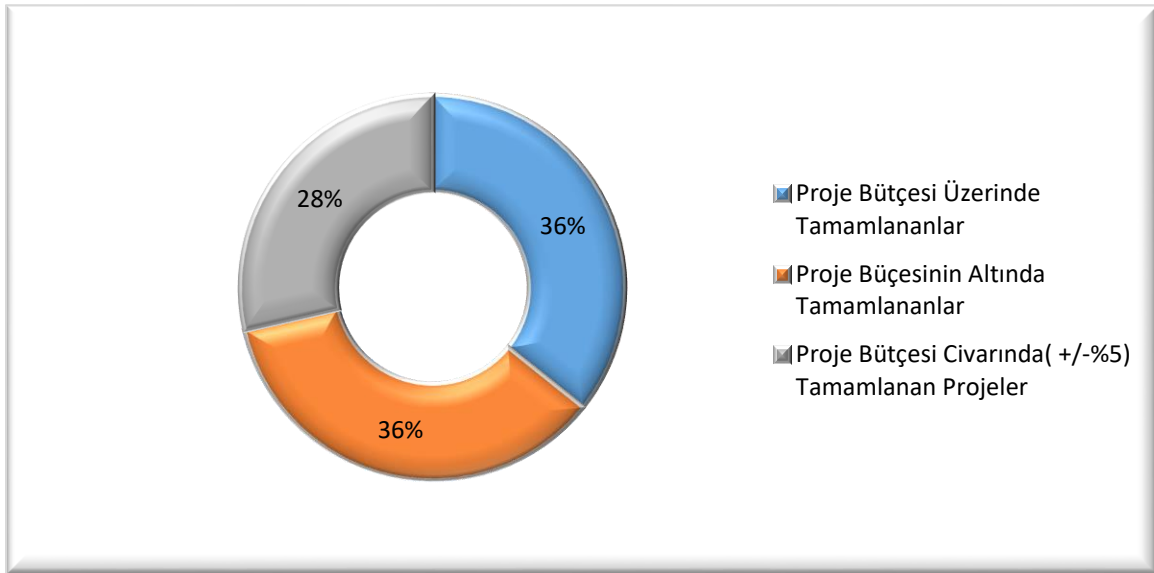
3.5.2 Etkinlik

Etkinlik kriteri kapsamında, program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar ve etkiler ile kullanılan kaynaklar, girdiler ve çıktılar programın amaç ve öncelikleri ile ne derece uyumlu olduğu ölçülmektedir. Ayrıca program için ayrılan bütçenin gerçekleşen nihai bütçe ile uyumu incelenmiştir. Bu bölümde projelerin bütçe kullanımı, zamanında tamamlanma durumları ve amaçladıkları çıktıları gerçekleştirme düzeyleri ele alınmıştır.

3.5.2.1 Projelerin Bütçe Kullanım Durumu

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında tamamlanan projelerin bütçe kullanım durumu incelendiğinde, projelerin %36'sının (5 proje) sözleşme başlangıcında belirlenen bütçe tutarının üstünde bir bütçe ile tamamlandığı, %36'sının ise (5 proje) sözleşme başlangıcında belirlenen bütçe tutarının altında bir bütçe ile tamamlandığı görülmektedir. Projelerin %28'lik bölümü ise (4 proje) $\pm$ %5 tolerans aralığında olmak üzere başlangıçta belirlenen proje bütçesi civarında bir bütçe ile tamamlanmıştır. Sözleşme bütçesinden daha fazla bütçe ile tamamlanan projelerin MDP programının azami süresinde (24 ay) veya 6 ay süre uzatımı verilerek daha uzun sürede tamamlandığı görülmektedir. Bu bağlamda artan maliyetler nedeniyle proje başlangıcına göre daha yüksek bütçeye ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir. Yaklaşık olarak proje bütçesi ile tamamlanan projelerde proje takvimine ve bütçe kalemlerine uyulduğu, faaliyetlerde ve proje başlangıcına göre yaklaşık maliyetlerde önemli bir değişiklik olmadığı görülmektedir. Proje bütçesinden daha az bütçe ile tamamlanan projelerde ise proje başvuru aşamasında öngörülemeyen sebeplerden dolayı bazı faaliyetlerin gerçekleşmemesinden veya yararlanıcı kurumun bazı bütçe kalemlerini proje dışı başka kaynaklar ile gerçekleştirmesinden dolayı bu durum gerçekleşmiştir. Proje faaliyetlerinin büyük bir kısmının tamamlandığı dikkate alındığında proje bütçelerinin etkin bir şekilde kullanıldığı sonucuna varılmıştır (Şekil 7).

Şekil 7. Projelerin Bütçe Kullanım Durumu, n=14

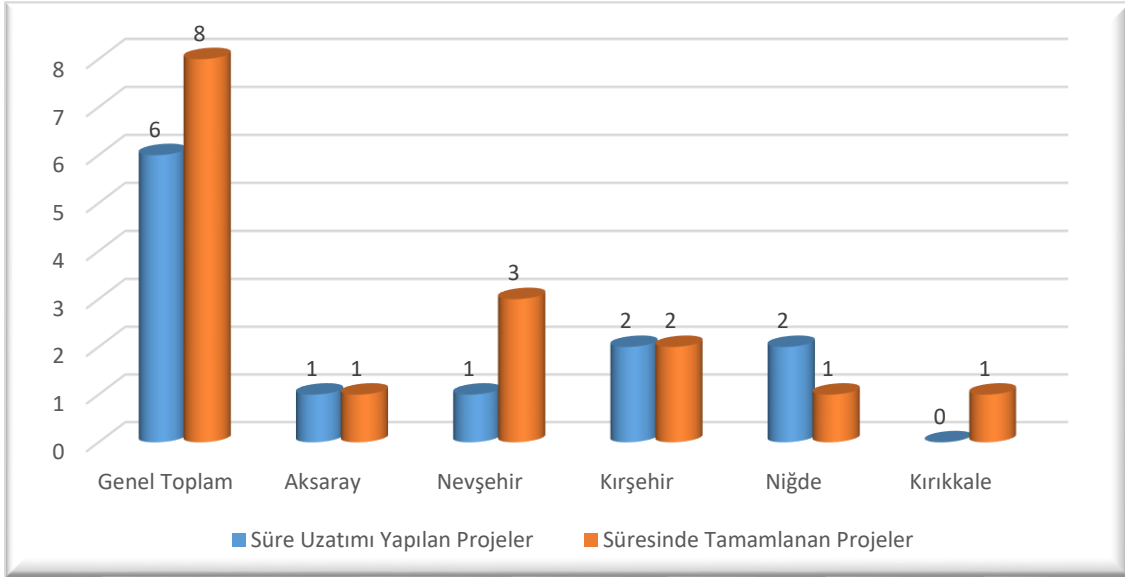

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

3.5.2.2 Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında tamamlanan 14 proje için sözleşme anındaki proje süreleri incelendiğinde, 14 projeden 8 tanesinin proje başlangıcında öngörülen sürelerde tamamlandığı tespit edilmiştir. 6 proje ise proje başlangıcında öngörülen sürelerde tamamlanamamış ve süre uzatımı gerçekleştirilmiştir. Yapılan zeyilnameler ile 6 projenin süresi 1 ile 7 ay arasında değişkenlik gösteren sürelerde uzatılmıştır. Mali destek programının küçük ölçekli altyapı projelerine destek vermesi nedeniyle mevsimsel koşulların, sürekli değişen maliyetlerin ve satın alma sürecinde yaşanan gecikmelerin süre uzatımlarında etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Süre uzatımlarının projelerin amaç ve çıktılarına olumsuz bir yansıması olmadığı anlaşılmıştır. Tamamlanan projelerin %58'i sözleşme anındaki proje süresi içinde tamamlanmış olup yararlanıcıların sözleşme başlangıcında tanımlanan süreyi etkin ve verimli bir şekilde kullandığı görülmektedir (Şekil 8).

Şekil 8. Projelerin Zamanında Tamamlanma Durumu, n=14

Kaynak: Program İzleme Verileri, AHİKA

3.5.2.3 Programın Çıktıları

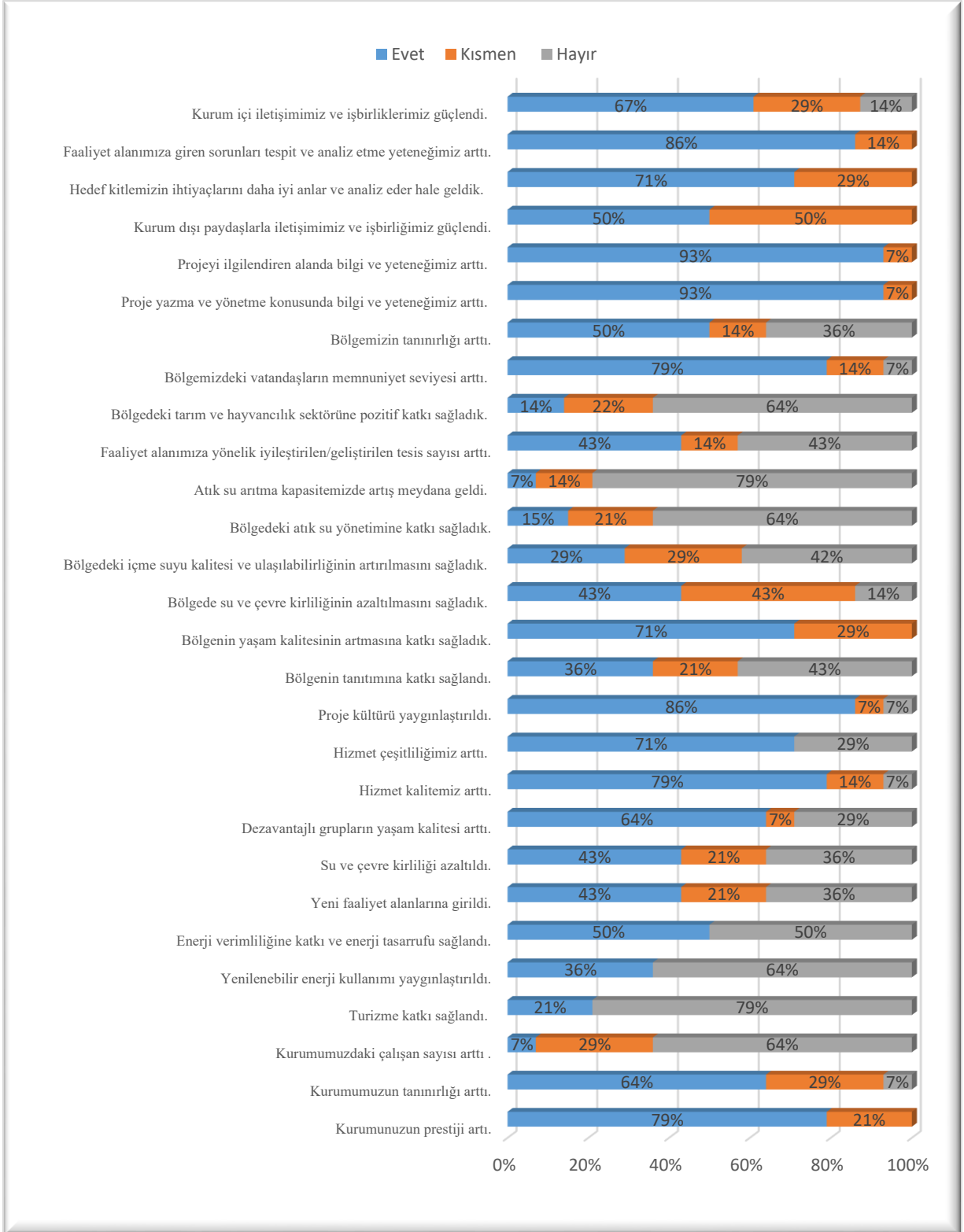
Program kapsamında yararlanıcıların elde ettikleri çıktıları ölçmeye yönelik saha çalışması esnasında 8. anket sorusunda 28 maddelik seçenek yöneltilmiştir (Şekil 9). Yararlanıcılardan bu

sorulardan 23 tanesine evet veya kısmen yanıtı alınmış olup, olumlu görüş bildirenlerin oranı %83 olarak tespit edilmiştir. Projesini başarıyla tamamlayan yararlanıcıların %93'ü hem proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneklerinin arttığını hem de projeyi ilgilendiren alanda bilgi ve yeteneklerinin arttığını belirtmişlerdir. Faaliyet alanlarına giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneğinin arttığını ve proje kültürünün yaygınlaştığını belirtenlerin oranı %86'dır. Anket uygulanan yararlanıcıların %79'u yararlanıcı kurumun prestijinin arttığını, hizmet kalitesinin arttığını, bölgedeki vatandaşların memnuniyet seviyesinin arttığını belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %71'i hedef kitlelerinin ihtiyaçlarını daha iyi anlar ve analiz eder hale geldiklerini, proje ile bölgenin tanıtımına katkı sağladıklarını, hizmet çeşitliliğinin arttığını belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %67'si proje ile kurum içi iletişim ve işbirliklerinin güçlendiğini ifade etmişlerdir.

Proje ile dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin arttığını düşünenlerin ve kurumlarının tanınırlığının arttığını belirtenlerin oranı %64'dür. Ankete katılan yararlanıcıların %50'si kurum dışı paydaşlarla iletişim ve işbirliğinin güçlendiğini, bölgenin tanınırlığının arttığını, enerji verimliliğine katkı sağlandığını ve proje ile enerji tasarrufu gerçekleştiğini vurgulamışlardır.

Şekil 9'da detaylı bir şekilde yararlanıcıların sorulara vermiş olduğu yanıtlar oransal olarak belirtilmiştir. Grafikte de görüldüğü üzere bu sorulardan 28 sorudan 23 tanesinde evet veya kısmen yanıtı alınmış olup, yalnızca 5 tane soruya %50 üzerinde hayır cevabı verilmiştir. Proje çıktılarının yararlanıcılara olumlu katkıları olduğu tespit edilmiştir. Bu verilerden yola çıkarak 2017 Küçük Ölçekli Altyapı MDP programının çıktı göstergeleri bakımından verimli bir şekilde uygulandığı sonucuna varılmıştır.

Şekil 9. Ankete Katılan Yararlanıcıların Proje Çıktıları, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

3.5.3 Etkililik

Etkililik kriteri kapsamında, programın amaçlanan sonuçlara ulaşip ulaşmadığı, uygulamada ortaya çıkan sıkıntılar, zorluklar, programın dışsal etkileri ve bunların çözüm yöntemleri dikkate alınmaktadır. Bu bağlamda programın sonuçları ve hedeflere ulaşma durumu, program sonucunda ortaya çıkan çıktılar, sonuçlar veya etkilerin programın temel hedefleri ile uyumlu olup olmadığı değerlendirilmektedir.

3.5.3.1 Programın Sonuçları

Yapılan saha çalışması kapsamında proje sonunda yararlanıcıların elde ettikleri sonuçlar da irdelenmiştir. Saha çalışması sırasında programın uygulandığı 2017 ve 2019 yılları arasında yararlanıcılardan alınan veriler doğrultusunda programın TR71 Bölgesinin sanayi, turizm ve sosyo-kültürel hizmetler altyapısının güçlendirdiği sonucuna varılmış olup, programın amacı ile program sonuçlarının uyumlu olduğu gözlemlenmiştir. Uygulanan projeler kapsamında gerçekleşen enerji maliyet tasarrufu 713.412 TL olarak gerçekleşmiştir. Projeler kapsamında yapılmış içme suyu tesis sayısı 4 adettir. Projeler kapsamında kurumların faaliyet alanlarına yönelik iyileştirilen veya geliştirilen toplam tesis sayısı 147 adettir. Projeler kapsamında inşa edilen/yenilenen içme suyu boru hattı/kanal uzunluğunun 37,82 km, kanalizasyon ve atık su boru hattı uzunluğunun ise 87,86 km olduğu görülmektedir. Bölge halkının yaşam kalitesini arttırmak için önemli göstergelerden olan düzenlenen veya rehabilite edilen alan büyüklüğü ise 11.000 m² olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8. Proje Uygulama Sonucu Göstergeler Bazında Elde Edilen Program Sonuçları (2017-2019)

Projeler kapsamında gerçekleşen enerji maliyet tasarruf tutarı (TL)	713.412
Projeler kapsamında yapılmış içme suyu tesisi sayısı (Adet)	4
Projeler kapsamında faaliyet alanlarına yönelik iyileştirilen/geliştirilen tesis sayısı (adet)	147
Projeler kapsamında inşa edilen/yenilenen içme suyu boru hattı/kanal uzunluğu gerçekleşme miktarı (km)	37,82

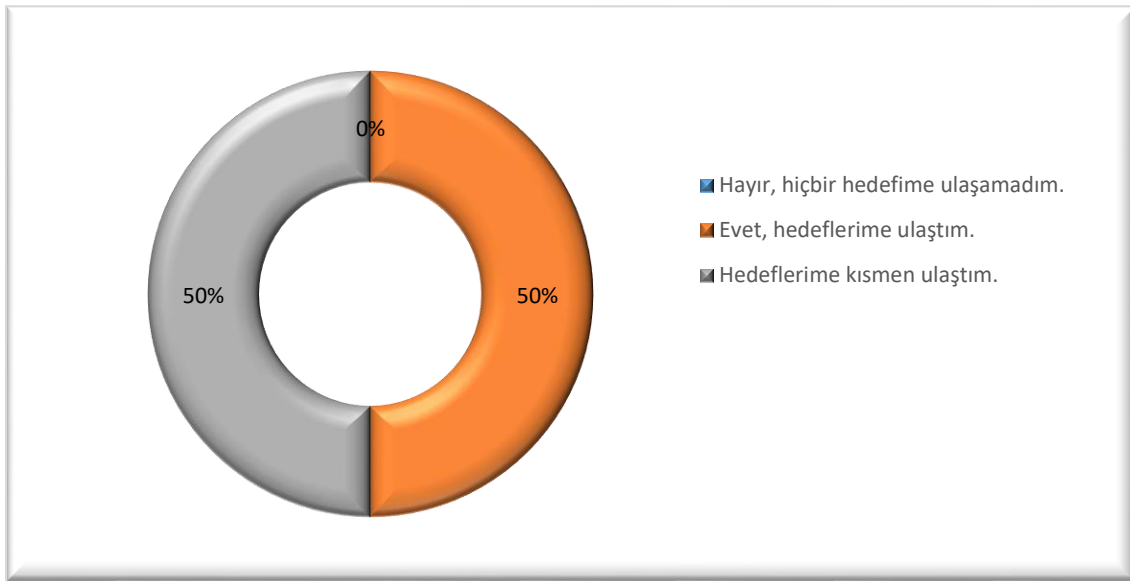
Projeler kapsamında inşa edilen/yenilenen kanalizasyon ve atık su arıtma boru hattı/kanal uzunluğu gerçekleşme miktarı (km)	87,86
Projeler kapsamında ve sonrasında düzenlenen /rehabilite edilen çevre alanı büyüklüğü (m ²)	11.000

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

3.5.3.2 Hedeflere Ulaşma Durumu

Yapılan çalışma kapsamında elde edilen verilere göre, yararlanıcıların %50'si (7 proje) projede belirtilen hedeflere ulaştıklarını, %50'si (7 proje) ise hedeflerine kısmen ulaştıklarını belirtmektedir. Hiçbir hedefine ulaşamadığını belirten yararlanıcı ise olmamıştır. Buradan anlaşılacağı üzere yararlanıcıların proje başında belirledikleri hedeflere büyük çoğunlukla ulaştıkları görülmektedir. Elde edilen verilere göre programın, yararlanıcıların hedeflerine ulaşmasında etkili olduğu sonucuna varılmıştır (Şekil 10).

Şekil 10. Ankete Katılan Yararlanıcıların Hedeflerine Ulaşma Durumu, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

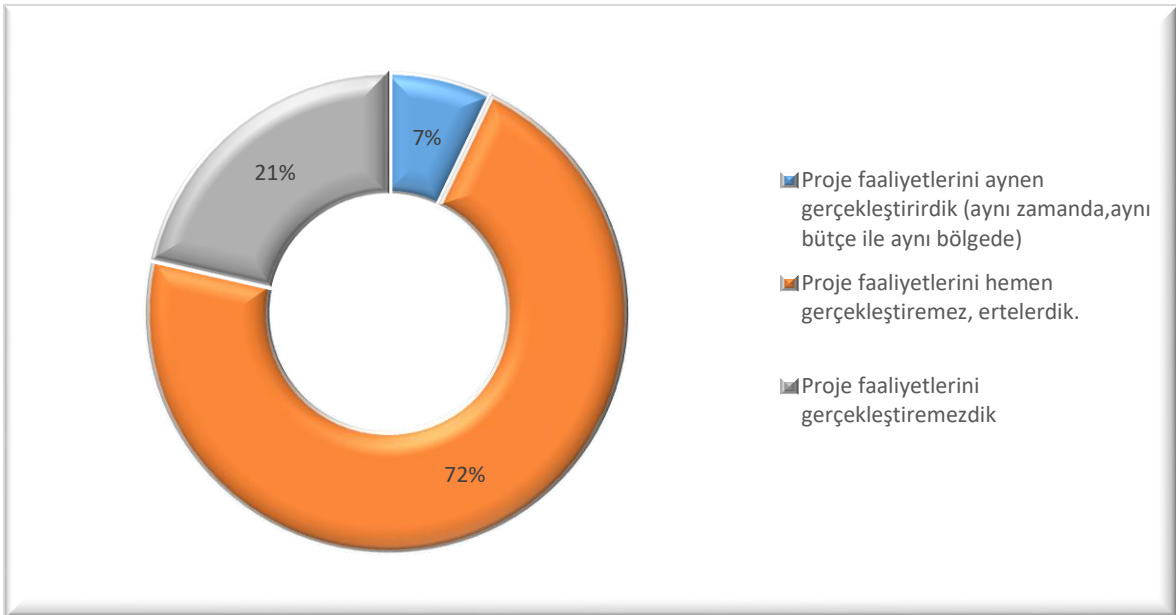
3.5.4 Etki

Etki kriteri kapsamında, programın sosyo-ekonomik açıdan uzun vadeli ve kapsamlı sonuçları değerlendirilmektedir. Programa başvuran kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşların tamamlamış oldukları proje faaliyetlerinin gerçekleşmesinde destek programının etkisi değerlendirilmiştir. Ayrıca yararlanıcıların proje geliştirme kapasitelerindeki değişim analiz edilmiştir.

3.5.4.1 Proje Faaliyetlerinin Gerçekleşme Durumu

2017 Yılı Küçük Ölçekli MDP kapsamında destek alıp projelerini başarıyla tamamlayan yararlanıcılara, Ajans desteği olmasaydı proje kapsamındaki faaliyetlerini gerçekleştirip gerçekleştiremeyecekleri sorusu yöneltilmiştir. Ankete katılan yararlanıcıların %72'si proje faaliyetlerini gerçekleştiremeyip erteleyeceklerini, %21'i proje faaliyetlerini gerçekleştiremeyeceklerini, %7'si ise proje faaliyetlerini aynı bütçe ile aynı bölgede ve zamanda gerçekleştirebileceklerini belirtmişlerdir. Destek programından faydalanan yararlanıcılarından %93'ünün, Ajans desteği olmadan projelerini gerek zaman ve gerekse finansal açıdan hemen gerçekleştiremeyecekleri anlaşılmaktadır. Bu durum destek programının TR71 Bölgesinde hedeflenen etkiye ulaştığını göstermektedir (Şekil 11).

Şekil 11. Yararlanıcıların Proje Faaliyetlerini Gerçekleştirme Durumu, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

3.5.4.2 Programın Yararlanıcıların Proje Geliştirme ve Yürütme Kapasitesine Etkisi

Programın yararlanıcılar üzerinde proje geliştirme kapasitesi açısından etkisini ölçmek amacıyla Ajansa başvurmadan önceki 5 yıl ve Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıl içerisinde Kalkınma Ajansları, KOP İdaresi ve diğer kurumlardan yürütmüş oldukları proje sayıları hakkında bilgi edinilmiştir. Ajanstan destek almadan önceki 5 yıl içinde hiç proje yürütmeyen kurum sayısı 4, 1-3 arası proje yürüten kurum sayısı 9, 4-6 arası proje yürüten kurum sayısı 0, 7 ve üzeri proje yürüten kurum sayısı 1'dir. Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıl içinde ise hiç proje yürütmeyen kurum sayısı 3, 1-3 arası proje yürüten kurum sayısı 3, 4-6 arası proje yürüten kurum sayısı 4, 7 ve üzeri proje yürüten kurum sayısı 4 olmuştur. Tablo 9'da belirtildiği üzere kurumların yürüttükleri proje sayısı Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıl içerisinde genel olarak artış göstermiştir. Covid-19 pandemisinin olumsuz etkilerine rağmen yürütülen proje sayılarındaki artış, programın yararlanıcıların proje geliştirme kapasitelerine olumlu etki yaptığını göstermektedir.

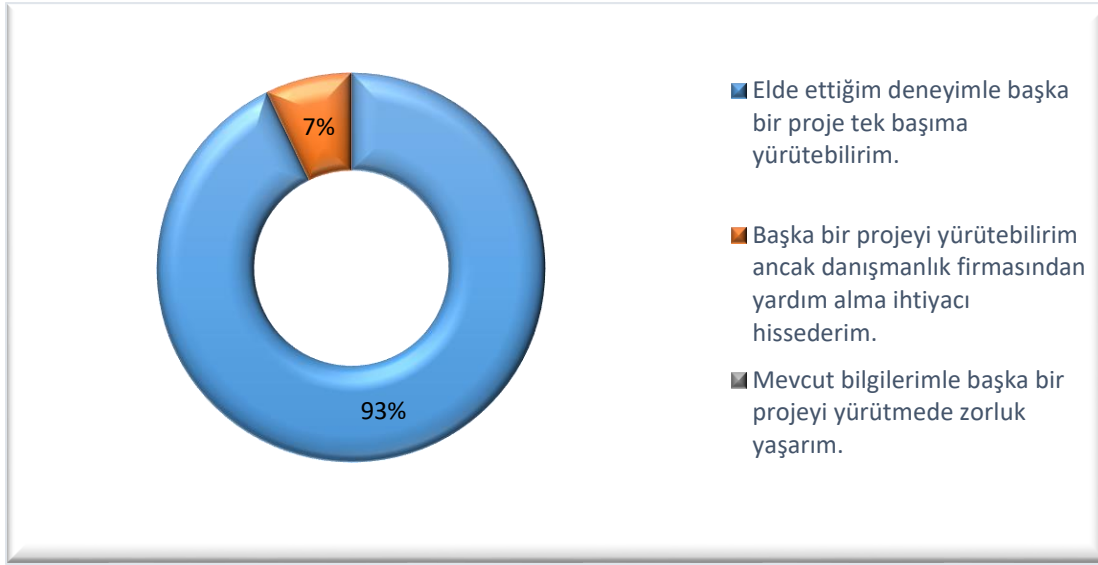
Tablo 9. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajans Desteği Öncesi ve Sonrasındaki Proje Sayıları

Proje Başvuru Sayısı	Ajanstan Destek Almadan Önceki 5 Yıl İçerisinde Başvuran Yararlanıcı Sayısı	Ajanstan Destek Aldıktan Sonraki 5 Yıl İçerisinde Başvuran Yararlanıcı Sayısı
0	4	3
1-3	9	3
4-6	0	4
7 ve Üzeri	1	4

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP'nin yararlanıcıların proje yürütme kapasitelerine etkisi değerlendirilmiştir. Ankete katılan yararlanıcıların %93'ü proje kapsamında elde ettiği deneyimle başka bir projeyi kurum olarak tek başına yürütebileceklerini, %7'si başka bir projeyi danışman desteği ile yürütebileceklerini belirtmişlerdir. Yararlanıcıların hiçbirisi mevcut bilgileriyle başka bir projeyi yürütmede zorluk yaşayacağını düşünmemektedir. Bu durum destek programının yararlanıcıların proje yürütme kapasitesine olumlu yansımaları olduğunu göstermektedir.

Şekil 12. 2017 KÖA MDP'nin Yararlanıcıların Proje Yürütme Kapasitesine Etkisi, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

3.5.5 Sürdürülebilirlik

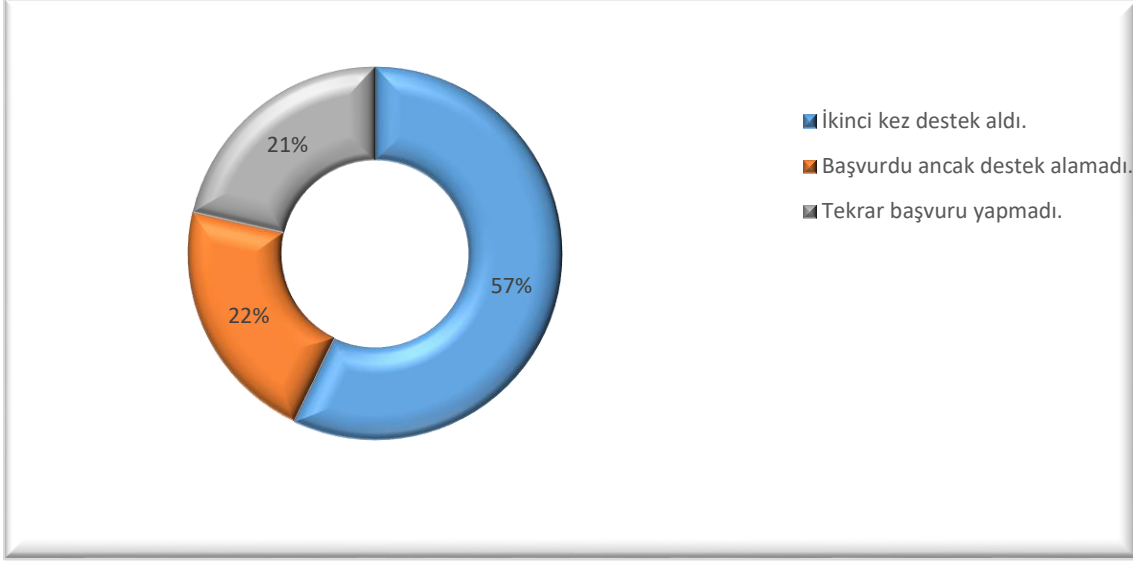
Sürdürülebilirlik kriteri kapsamında program sonucunda meydana gelen çıktılar, sonuçlar ve etkilerin devamlılığı dikkate alınmaktadır. Programın uygulanması sonucunda meydana gelen sonuçların sağlanan mali destek sona erdikten sonra da yararlanıcıların kendi kaynakları veya diğer dışsal kaynaklar ile sürdürülebilme durumu değerlendirilmektedir. Bu bölümde yararlanıcıların Ajans desteklerine ilgisinin proje tamamlandıktan sonra devam edip etmediği de ele alınmıştır.

3.5.5.1 Yararlanıcıların Ajans Desteklerine İlgisi

Bu bölümde yararlanıcıların 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP programında yürüttükleri projeden sonra Ajansa tekrar başvuru yapıp yapmadıkları ve uygun destek programı olması durumunda proje başvurusunda bulunup bulunmayacaklarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Yararlanıcıların büyük bir kısmı 2017 KÖA MDP'den destek alarak yürüttükleri projenin sürdürülebilirliğinde ve uygulamasında sorun yaşamadıklarını, atıl kalan bir tesis ve proje olmadığını belirtmişlerdir. Ajans ile yürüttükleri projede olumsuz bir deneyim yaşamamış olmaları hala Ajans desteklerine ilgi duymalarına neden olmuştur. Bu sebeple ankete katılan yararlanıcılardan %57'si ikinci kez destek aldıklarını, %22'si başvuru yaptıklarını ancak destek

alamadıklarını belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %21'i ise Ajans destek programlarına tekrar başvuru yapmadıklarını belirtmişlerdir (Şekil 13).

Şekil 13. Ankete Katılan Yararlanıcıların Ajanstan Tekrar Destek Alma Durumu, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

Yararlanıcılara yöneltilen “İhtiyaçlarınıza uygun bir destek olması halinde Ajanstan tekrar destek almayı düşünür müsünüz” sorusuna ilişkin olarak, yararlanıcıların % 100’ü tekrar destek almak istediklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlardan da anlaşılacağı üzere yararlanıcıların Ajans ile yürütmüş olduğu projelerden memnun olmalarından dolayı Ajans desteklerine ilgisi devam etmektedir.

Projelerin Sürdürülebilirliği

Program kapsamında desteklenen projelerin sürdürülebilirliği konusunda yapılan değerlendirmede, destek alan kurumların projeleri kapsamında gerçekleştirdikleri faaliyetlerine devam edip etmedikleri sorgulanmıştır. Yararlanıcıların tamamı projeleri kapsamında uygulanan faaliyetlerin devam ettiğini bildirmişlerdir. Desteklenen projeler kapsamında destek alıp da atıl kalan bir tesis bulunmamaktadır. Destek verilen projelerin sürdürülebilirliği konusunda herhangi bir sorun görünmemektedir. Küçük ölçekli altyapı projeleri olması nedeniyle projelerin kullanılmama atıl kalma riski bulunmadığı görülmüştür. Yaşam kalitesini arttırmaya yönelik projeler olup sürdürülebilirlik açısından sıkıntı yaşanmamaktadır. Ayrıca yararlanıcıların mali açıdan bu tesislerin

bakım onarımını yapabilecek düzeyde olmaları da proje kapsamında desteklenen tesislerin atıl kalmamasını ve sürekli kullanılmasını sağladığı gözlemlenmiştir.

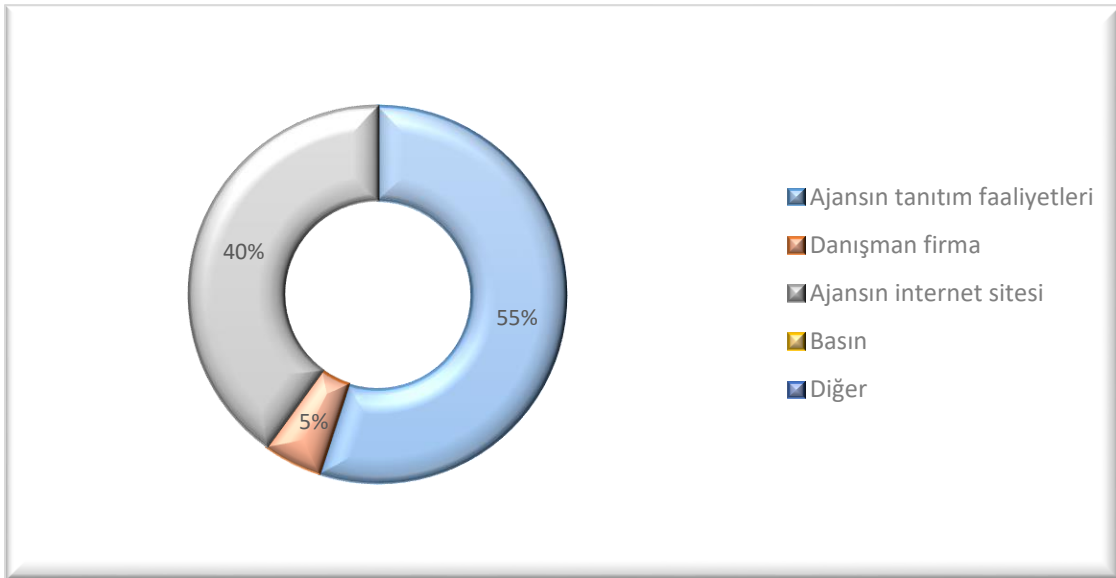
3.6 Proje Uygulama Süreci

3.6.1 Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları

Yararlanıcıların proje teklif çağrısından haberdar olma şekillerine bakıldığında en etkili yöntemin %55 ile Ajansın tanıtım faaliyetleri olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi Ajansın her ilde mali destek programı tanıtım toplantıları yapması ve illerdeki yatırım destek ofislerinin destek programına uygun başvuru sahiplerini ziyaret edip programın tanıtımını yerelde etkin bir şekilde yapmalarından kaynaklanmaktadır. Yararlanıcıların proje teklif çağrısından haberdar olma şekillerine bakıldığında en etkili ikinci yöntemin %40 ile Ajansın internet sitesi olduğu görülmektedir. Bu durum Ajansın internet sitesinin düzenli bir şekilde yararlanıcılar tarafında takip edildiğini göstermektedir. Yararlanıcıların %5'i danışman firma sayesinde destek programından haberdar olduklarını belirtmişlerdir.

Tüm haberdar olma yolları birlikte değerlendirildiğinde, Ajansın tanıtım faaliyetleri ve Ajansın internet sitesi % 95 gibi yüksek bir oran ile yararlanıcıların haberdar olma yolları arasında ön plana çıkmaktadır.

Şekil 14. Ankete Katılan Yararlanıcıların Programdan Haberdar Olma Yolları, n=14

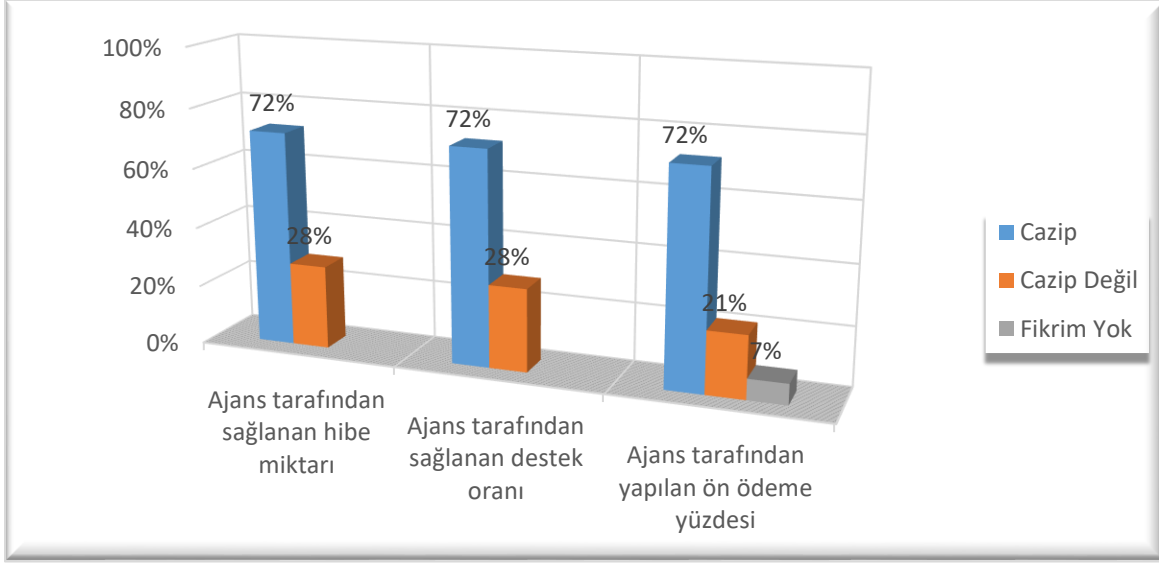

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

3.6.2 Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmeleri

Yararlanıcıların mali destek programı kapsamında Ajans tarafından sağlanan hibe miktarı, destek oranı, ön ödeme yüzdesi konusundaki görüşleri alınmıştır. Yararlanıcıların % 72'si programın hibe miktarının, destek oranının ve ön ödeme miktarının cazip olduğunu belirtmişlerdir (Şekil 15).

Şekil 15. Yararlanıcıların Programı Finansal Olarak Değerlendirmeleri, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

Saha çalışması kapsamında yararlanıcıların %28'i Ajans tarafından sağlanan hibe miktarı ve destek oranının cazip olmadığını bildirmişlerdir. Ajans tarafından yapılan ön ödeme yüzdesinin cazip olmadığını belirtenlerin oranı %21'dir. Yararlanıcıların %7'si ise Ajans tarafından yapılan ön ödeme yüzdesi hakkında fikir beyan etmemişlerdir. Genel olarak yararlanıcıların büyük çoğunluğunun hibe miktarı, destek oranı ve ön ödeme miktarından memnun olduğu görülmektedir.

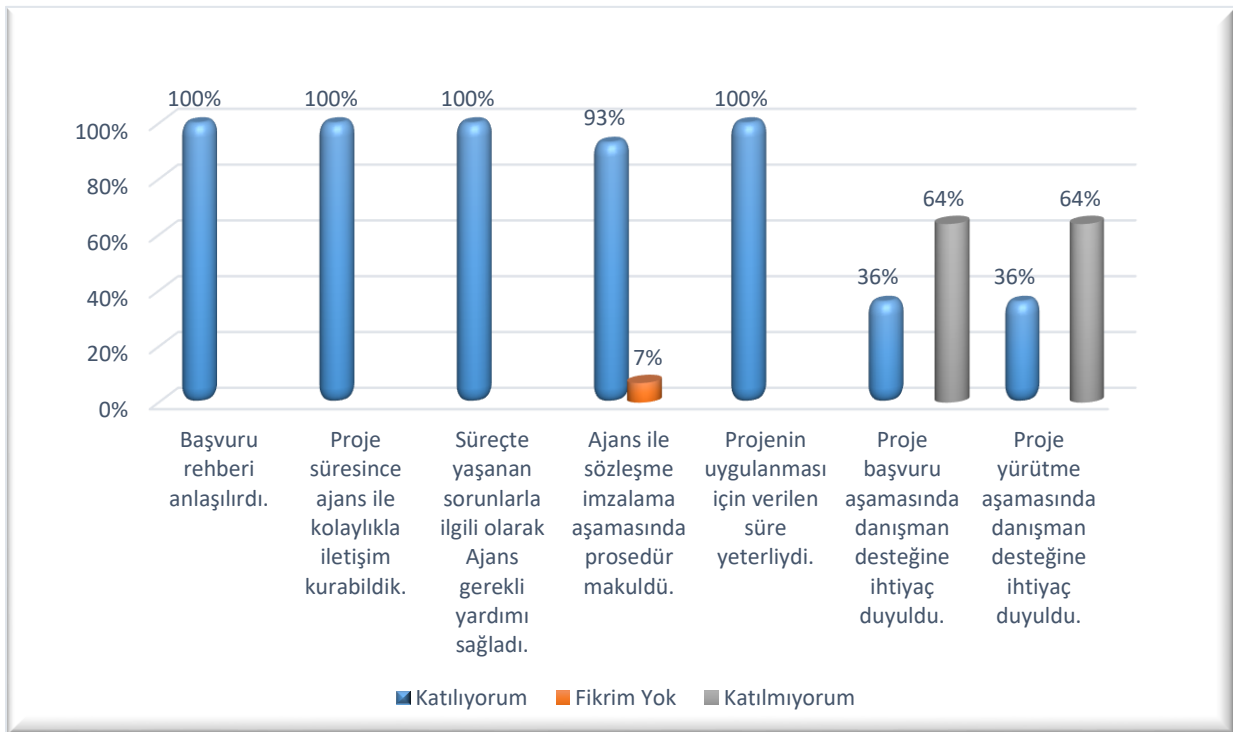
Ayrıca yararlanıcılara proje kapsamında sağladıkları eş finansmanın öz kaynaklar, banka kredisi veya diğer finansal araçlardan hangisi ile temin edildiğine ilişkin soru yöneltilmiş, yararlanıcıların tamamı proje kapsamında sağladıkları eş finansmanı %100 öz kaynaklardan sağladıklarını belirtmişlerdir. Bu durum destek programı kapsamında destek almaya hak kazanan başvurusu sahibi kurum ve kuruluşların mali yeterliliklerinin uygun düzeyde olduğunu göstermektedir.

3.6.3 Yararlanıcıların Program Başvuru Süreçlerine Dair Görüşleri

Yararlanıcıların proje başvuru ve uygulama dönemindeki süreçler ve Ajans ile iletişimini ölçmek adına sorulan sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; yararlanıcıların %100'ü başvuru rehberinin anlaşılır olduğunu, proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildiğini, süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajansın gerekli yardımı sağladığını, projenin uygulanması için verilen sürenin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %93'ü Ajans ile sözleşme imzalama aşamasında prosedürlerin makul olduğunu belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %36'sı proje başvuru aşamasında ve yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyduklarını, %64'ü ise başvuru aşamasında ve yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duymadıklarını bildirmişlerdir (Şekil 16).

Yararlanıcıların vermiş olduğu yanıtlar birlikte değerlendirildiğinde gerek başvuru aşamasında, gerekse proje uygulama döneminde Ajansın yararlanıcılara gerekli desteği sağladığı görülmektedir.

Şekil 16. Ankete Katılan Yararlanıcıların Destek Süreçlerinin Uygunluğuna Dair Görüşleri, n=14

Kaynak: Program Sonrası Değerlendirme Anketleri, AHİKA

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRMELER

Ülkemizde son yıllarda önemli ilerlemeler kaydedilmekle birlikte bölgesel gelişmişlik farklarının giderilmesine yönelik faaliyetlerin uygulanması ihtiyacı devam etmektedir. Bölgesel gelişmişlik farkları işsizlik, gelir dağılımı, toplumsal barış, güven, sosyal uyum problemleri, kaynakların atıl kalması ve potansiyelin kullanılamaması, aşırı göç gibi sorunlardan kaynaklanmaktadır. Tüm bu sorunlardan yola çıkılarak yaşanabilir mekânlar ve sürdürülebilir çevre hedefine ulaşmak için; çevresel kalitenin korunması, fırsat eşitliği için mekânsal dezavantajların sebep olduğu olumsuzlukların asgari düzeye indirilmesi, doğal, tarihi, kültürel değerlerin korunması ve sosyal yaşamla bütünleştirilmesi için sosyal ve fiziki altyapıların geliştirilmesi amacıyla uygulanabilir, somut çıktıları olan projelerin tasarlanıp uygulanması zorunlu hale gelmiştir.

Özellikle son on yılda küresel ısınmanın da etkisiyle kaynakların sürdürülebilirliği konusu önemli gündem başlıklarından birisi olmuştur. İnsan hayatını doğrudan etkileyen bu faktörlerle bağlantılı olarak TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin mevcut coğrafi konumu ve şartlarının değerlendirilmesi ve altyapısal ortamın hazırlanması Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı'nın önemli bir enstrümanı haline gelmiştir. Bu doğrultuda özellikle güneş ve rüzgâr enerjisi gibi bölgenin zengin olduğu kaynakların değerlendirilmesine yönelik programların sürdürülebilir çevre hedefiyle birleştirilmesi bu destek programının önemli bir ayağı olmuştur. Mali Destek Programı'nın bu ayağı Onuncu Kalkınma Planı'nın Çevrenin Korunması başlığı hedefi olan "Ekonomik ve sosyal gelişme sağlanırken, toplumun çevre duyarlılığı ve bilincinin artırılması, bugünün ve gelecek nesillerin kısıtlı doğal kaynaklardan faydalanmasını güvence altına alacak şekilde çevrenin korunması ve kalitesinin yükseltilmesi temel amaçtır." açıklaması ile doğrudan uyumludur. Ayrıca bu hedef BGUS'un kırsal çevrenin iyileştirilmesi ve doğal kaynakların korunması başlığındaki "çevreyle dost enerji kullanımı için yenilebilir enerji üretiminin desteklenmesi" amacını da doğrudan desteklemektedir.

TR71 Düzey 2 Bölgesi'nin en önemli çalışma sahalarından birisi sayılan turizm ve kültürel miras ile ilgili konular Onuncu Kalkınma Planı ve diğer üst ölçekli planlarda ülke politikalarının da başında gelmektedir. 2014-2023 Bölge Planı'nda (Eksen 2.1 Kültürel mirasın korunması ve çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi, Eksen 2.2. Tabiat varlıklarının sürdürülebilir yönetiminin iyileştirilmesi, Eksen 2.3 Tarihsel çevrenin korunması ve yenilenerek gelecek nesillere aktarılması)

tabiat varlıklarının ve kültürel mirasın özellikle Kapadokya Bölgesi'nin gelecek nesillerle buluşturulması ve çağdaş yaşam ile bütünleştirilmesi noktasında oldukça önemsenmesi gereken bir konu olduğu vurgulanmaktadır. Turizmin önemli bir ekonomik ve kültürel potansiyele sahip olduğu bölgede turizmi besleyen coğrafi ve kültürel değerlerin korunması, iyileştirilmesi ve doğru bir şekilde sunulması adına gerçekleştirilecek çalışmaların sürdürülebilir turizmin geliştirilmesi için katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yukarıda bahsi geçen bilgi ve açıklamalar çerçevesinde Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programının amacı "TR71 Bölgesinin sanayi, turizm ve sosyal-kültürel hizmetler altyapısının güçlendirilmesi yoluyla bölgenin rekabet gücünün artırılması" olarak belirlenmiştir. Program kapsamında hedef kitle olarak kar amacı gütmeyen (kamu ve yerel yönetim) kurum ve kuruluşlar seçilmiş olup aşağıda belirtilen öncelikler kapsamında destek verilmesi planlanmıştır.

Programa toplam 76 proje başvurusu yapılmış olup bunlar arasından 16 proje teklifi (%21) teknik ve mali değerlendirmede başarılı bulunarak desteklenmeye hak kazanmıştır. Desteklenmesine karar verilen 16 proje için sözleşme imzalanmıştır. Program kapsamında hibe desteği verilen projelerden 2 tanesi uygulama süreci içerisinde feshedilmiş olup 14 proje başarıyla tamamlanmıştır. Programa tahsis edilen 10 milyon TL bütçenin tamamına yakını (9.812.911,09 TL) sözleşmeye bağlanmış ve bunun yine büyük bir kısmı (7.206.204,71 TL) yararlanıcılar tarafından kullanılmıştır.

Programdan TR71 Bölgesinde bulunan kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar yararlanmıştır. Programın uygulanması ile yararlanıcıların elde ettikleri sonuçlar da irdelenmiştir. Saha çalışması sırasında, programın uygulandığı 2017 ve 2019 yılları arasında yararlanıcılardan alınan veriler doğrultusunda programın amacı ile program sonuçlarının uyumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Uygulanan projeler kapsamında gerçekleşen enerji maliyet tasarrufu 713.412 TL olarak gerçekleşmiştir. Projeler kapsamında yapılmış içme suyu tesis sayısı 4 adettir. Projeler kapsamında kurumların faaliyet alanlarına yönelik iyileştirilen veya geliştirilen toplam tesis sayısı 147 adettir. Projeler kapsamında inşa edilen/yenilenen içme suyu boru hattı/kanal uzunluğunu 37,82 km, kanalizasyon ve atık su boru hattı uzunluğunun ise 87,86 km olduğu görülmektedir. Bölge halkının yaşam kalitesini arttırmak için önemli göstergelerden olan düzenlenen veya rehabilite edilen alan büyüklüğü 11.000 m² olarak gerçekleşmiştir.

Yararlanıcıların tamamı projeleri kapsamında uygulanan faaliyetlerin devam ettiğini bildirmişlerdir. Destek verilen projelerin sürdürülebilirliği konusunda herhangi bir sorun görünmemektedir. Yararlanıcıların mali destek programı kapsamında Ajans tarafından sağlanan hibe miktarı, destek oranı, ön ödeme yüzdesi bakımından görüşleri alınmıştır. Yararlanıcıların %72'si programın hibe miktarının, destek oranının ve ön ödeme miktarının cazip olduğunu belirtmişlerdir. Programdan destek alan yararlanıcıların %79'u Ajansa tekrar destek başvurusu yapmış olup %57'si ikinci kez destek almışlardır.

Yararlanıcıların proje başvuru ve uygulama dönemindeki süreçler ve Ajans ile iletişimini ölçmek adına sorulan sorulara verdikleri yanıtlar incelendiğinde; yararlanıcıların %100'ü başvuru rehberinin anlaşılır olduğunu, proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildiğini, süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajansın gerekli yardımı sağladığını, projenin uygulanması için verilen sürenin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %93'ü Ajans ile sözleşme imzalama aşamasında prosedürlerin makul olduğunu belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %36'sı proje başvuru aşamasında ve yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyduklarını, %64'ü ise başvuru aşamasında ve yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duymadıklarını bildirmişlerdir. Bu durum TR71 Bölgesinde kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlarda proje kültürünün gelişmesine Ajans desteklerinin önemli katkı sağladığını göstermektedir.

Program kapsamında yararlanıcıların elde ettikleri çıktıları ölçmeye yönelik saha çalışması esnasında 8. anket sorusunda 28 maddelik seçenek yöneltilmiştir. Yararlanıcılar bu sorulardan 23 tanesine evet veya kısmen yanıtı vermiş olup memnuniyet oranı %83 olarak tespit edilmiştir. Projesini başarıyla tamamlayan yararlanıcıların %93'ü hem proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneklerinin arttığını, hem de projeyi ilgilendiren alanda bilgi ve yeteneklerinin arttığını belirtmişlerdir. Faaliyet alanlarına giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneğinin arttığını ve proje kültürünün yaygınlaştığını belirtenlerin oranı %86'dır. Yararlanıcıların %79'u yararlanıcı kurumun prestijinin arttığını, hizmet kalitesinin arttığını, bölgedeki vatandaşların memnuniyet seviyesinin arttığını belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %71'i hedef kitlelerinin ihtiyaçlarını daha iyi anlar ve analiz eder hale geldiklerini, proje ile bölgenin tanıtımına katkı sağladıklarını, hizmet çeşitliliğinin arttığını belirtmişlerdir. Yararlanıcıların %67'si proje ile kurum içi iletişim ve işbirliklerinin güçlendiğini belirtmişlerdir. Proje ile dezavantajlı grupların yaşam kalitesinin ve kurumlarının tanınırlığının arttığını belirtenlerin oranı %64'tür.

Çalışma kapsamında elde edilen veriler ve bulgular doğrultusunda, 2017 Yılı Kùçük Ölçekli Altyapı MDP'nin bölgesel ihtiyaçlar ve ulusal önceliklerle uyumlu olduğunu, etkin ve başarılı şekilde yürütüldüğünü söylemek mümkündür. Program sayesinde bölgede yaşam kalitesinin arttırılmasına yönelik önemli etkiler elde edilmiştir.

5. ÖNERİLER

2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP programına ilişkin genel tespit ve öneriler aşağıda sunulmuştur;

- Program kapsamında destek almaya hak kazanan yararlanıcıların statülerine bakıldığında bir tane OSB Müdürlüğü olduğu görülmektedir. OSB Müdürlüklerinin Küçük Ölçekli Altyapı yerine Sanayi Altyapısının Güçlendirilmesi Mali Destek Programlarında uygun başvuru sahibi yapılmasının tekrar değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.
- Program kapsamında tamamlanan projelerin %58'inin öngörülen sürede tamamlanamadığı ve süre uzatımı gerçekleştirildiği görülmektedir. Başvuru rehberinde asgari süre 12 ay olarak belirlenmiştir. Mevsim koşulları da dikkate alındığında özellikle küçük ölçekli altyapı projelerinde asgari sürenin 15 veya 18 ay olarak belirlenmesi daha uygun olacaktır.
- Programın 3. önceliği, doğal, tarihi ve kültürel açıdan potansiyeli olan alanların turizme kazandırılması ile ilgilidir. Ancak başarıyla tamamlanan projelerin bu öncelik yerine programın daha çok diğer iki önceliği ile ilişkili olduğu görülmektedir. Doğal, tarihi ve kültürel açıdan potansiyeli olan alanların turizme kazandırılması konusu, küçük ölçekli altyapı mali destek programları yerine Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi mali destek programları kapsamında öncelik olarak belirlenebilir.
- Programın uygulanması esnasında iki yararlanıcı sözleşme imzaladıktan sonra hiçbir faaliyet gerçekleştirilmeden projelerini feshetmişlerdir. Ajansın değerlendirme sürecinde başarılı bulunan 16 projeden 2'si (%13) uygulanmamıştır. Projelerin hazırlanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde uygulama sürecinde ortaya çıkabilecek risklerin daha ayrıntılı analiz edilmesi fesih olasılığının azaltılmasını sağlayabilecektir.
- Yararlanıcıların tamamı proje bütçesindeki %25 oranındaki eş finansmanın %100'ünü öz kaynakları ile karşıladıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca uygulanan projelerin %36'sının öngörülen proje bütçesinin üzerinde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu göstergelere dayanarak küçük ölçekli altyapı projelerinde Ajans'ın başvuru rehberinde belirlediği potansiyel yararlanıcıların mali yeterlilik düzeyinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bu bağlamda bundan sonra uygulanacak küçük ölçekli altyapı programlarında Bakanlık tarafından ilgili mevzuat değişikliği yapılarak Ajans destek oranının %75 yerine %50'ye düşürülmesi ve bölgede daha fazla proje desteklenmesi düşünülebilir.

- Program ve proje düzeyinde kritik performans göstergeleri belirlendikten sonra, bu göstergelere katkı sağlayacak yararlanıcı adaylarının öne çıkmasını kolaylaştıracak seçim kriterleri belirlenebilir. Örneğin program düzeyinde yenilenebilir enerji veya su tasarrufu önemli bir gösterge olarak belirlenmiş ise, bu alanda gelen projelere ilave puan verilerek çarpan etkisi yüksek, örnek projelere destek verilmesi mümkün olacaktır.
- Proje uygulama sırasında ön ödeme yüzdesi toplam destek miktarının %40'ı olarak belirlenmiştir. Yararlanıcıların %72'si bu oranı cazip bulmuş olsalar da ön ödeme oranı kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlar için %60 olarak uygulanabilir. Bu şekilde ara ödeme oranı azaltılarak yararlanıcıların finansal olarak rahatlatılması ve ara rapor hazırlama ihtiyacı duymayacakları için iş yüklerinin azaltılması mümkün olacaktır.

6. VAKA ÇALIŞMASI

2017 yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP kapsamında destek alan Aksaray Belediyesi'nin yararlanıcısı olduğu ‘‘Basınç Yönetimi ile İçme Suyu Şebekesinin Geliştirilmesi Su Kayıplarının Azaltılması ve Enerji Üretimi’ isimli proje ile basınç yönetimi ile içme suyu şebekesindeki arıza ve kayıp kaçak oranının azaltılması ve enerji üretimi hedeflenmiştir. Proje programın 1. önceliği olan sanayi ve turizm alanında rekabetçiliğin geliştirilmesine ve enerji verimliliğinin artırılmasına yönelik çevreye duyarlı kentsel-kırsal altyapının iyileştirilmesi ve programın 2. önceliği olan dezavantajlı gruplar başta olmak üzere bireylerin günlük yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik altyapının geliştirilmesi öncelikleri ile doğrudan ilgilidir.

Proje kapsamında basınç yönetimi çalışması için Aksaray Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğüne teknik ekip kurulmuştur. Öncelikle proje kapsamındaki 13 mahallenin içme suyu şebekesinin kontrolünü sağlamak için, teknik ekip tarafından harita üzerinden incelemeler yapılmıştır. Teknik ekip tarafından proje kapsamında basınç dönüştürücüler ve veri kaydedicilerin yerleştirileceği noktalar tespit edilmiştir. 12 ay sonunda hedef gurubun beslendiği şebekeye yerleştirilen veri kaydedicilerden alınan basınç raporları ile basınç kırıcı vanaların ve debimetrelerin yerleştirileceği yerler belediye ekiplerince tespit edilmiştir. Vana odalarının yapımı hizmet alımı ile sağlanmıştır. Sonrasında basınç kırıcı vanaların ve debimetrelerin montajı Aksaray Belediyesi Su ve Kanalizasyon Müdürlüğü su arıza ekipleri tarafından gerçekleştirilmiştir.

Alt bölgelere ayrılan yerlerin her birisinde kullanılacak olan debimetre ve basınç kırıcı vanaların anlık debi ve basınç değerlerinin izlenmesi için proje kapsamında kurulan otomasyon sistemi hizmet alımı sonucunda sağlanmıştır. Bu doğrultuda bütün noktalarda bulunan basınç kırıcı vanaların birbirleri ile haberleşmesi sağlanmıştır. Anlık basınç durumuna göre basınç kırıcı vanalar oransal olarak kendisini ayarlaması sağlanmıştır. Aynı şekilde otomasyon sisteminde debimetreler vasıtasıyla görülecek olan debi değerleri ile su kayıplarının tespiti bölgesel olarak kolayca yapılabilmektedir.

2017 yılında proje uygulamaya geçtikten sonra su arızalarında ve basınç kaynaklı su kayıp kaçak oranında ciddi düzeyde azalma meydana gelmiş ve proje uygulama döneminde 795.267 m³ su tasarrufu gerçekleştirilmiştir.

Proje kapsamında güneş panelleri kullanarak DMA (İzole Edilmiş Bölge) odası ekipmanlarını çalıştırmak yerine yapılan zeyilname ile sistemin bataryalı olarak çalışması sağlanmıştır. Proje bölgelerinin korunmasını kolaylaştıracağı için bu yönteme geçilmiş ve güneş enerjisinden elektrik üretimi gerçekleşmemiştir.

Proje halkın temel ihtiyaçlarından olan kesintisiz su kullanımına katkı sağlamasından dolayı bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkilemiş ve programın amaç ve öncelikleri ile uyumlu bir şekilde tamamlanmıştır. Projenin sürdürülebilirliği konusunda bir problem yaşanmamaktadır.

KAYNAKÇA

8 Kasım 2008 Tarihli ve 27048 Sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği.

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2017). Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı Başvuru Rehberi.

Ahiler Kalkınma Ajansı (2016). TR71 Düzey 2 Bölgesi Bölge Planı 2014–2023.

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2020). Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı Kapanış Raporu.

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2019). 2010, 2011, 2012 ve 2014 Yıllarına Ait Mali Destek Programları Uygulama Sonrası Etki Değerlendirme Raporu.

Ahiler Kalkınma Ajansı. (2021). 2015 Yılı Sosyal Kalkınma ve Enerji Altyapısı Mali Destek Programları Program Sonrası Değerlendirme Raporu.

Elçi, Ş. (2014). Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programlarının Değerlendirilmesi ve Etki Analizi. İnomer, s.5-13.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (2019). Kalkınma Ajanslarınca Uygulanan Mali Desteklerin Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar. s.2-3.

T.C. Kalkınma Bakanlığı Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018).

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2016). Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi 2014-2023.

EKLER

Ek-1: 2017 Yılı Küçük Ölçekli Altyapı MDP Program Sonrası Değerlendirme Anketi

Ahiler Kalkınma Ajansı 2017 Yılı Mali Destek Programı Kapsamında Hibe Desteği Almaya Hak Kazanmış Yararlanıcılarla Yapılan Program Sonrası Değerlendirme Anketi

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ ALTYAPI - 2017

Bu anket Ahiler Kalkınma Ajansıncı; 2017 yılında uygulanan Mali Destek Programlarının sonuçlarını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Ankette doldurduğunuz veriler başka hiçbir yerde ve farklı amaçlar için kullanılmayacaktır. Anket formlarında gizliliğe riayet edilecek başka kurumlarla paylaşılmayacaktır. Vereceğiniz cevaplar ajansımızın ilerleyen yıllarda sağlayacağı destekler için ışık tutacak, anketlerin analiz sonuçları bundan sonra uygulanacak olan mali destek programlarında göz önünde bulundurulacaktır. Bu sebeple ankete vereceğiniz cevaplar büyük öneme haizdir. Herhangi bir sorunuz olursa bizimle irtibata geçebilirsiniz.

Göstermiş olduğunuz ilgi ve özen için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Kurum Adı :		Anketör
Adresi :		Adı - Soyadı :
İlgili Kişi Adı :		Tarih :
Ünvanı :		
İmza :		İmza :

Soru 1) Kurumunuzun statüsü nedir? (Lütfen aşağıdaki şıklardan birini işaretleyiniz.)

Valilik	
Kaymakamlık	
Belediye	
İl Özel İdaresi	
Ticaret ve Sanayi Odası	
5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu çerçevesinde kurulmuş birlikler	
Organize Sanayi Bölge Müdürlükleri	
Milli Eğitim Kurumu (Okul)	
Üniversiteler	
Diğer (Belirtiniz)	

Soru 2) Yararlanmış olduğunuz mali destek programına başvuru nedenleriniz nelerdir? (Birden çok seçenek seçilebilir)

- a) Yeni hizmetler/ ürünler geliştirmek, var olanları iyileştirmek
- b) Bölgemizdeki insanların yaşam kalitesini artırmak
- c) Kurumsal maliyetleri azaltmak
- d) Bölgenin (su, kanalizasyon, arıtma tesisi vb.) altyapı ihtiyaçlarını karşılamak
- e) Çevreyi korumak ve temiz tutmak
- f) Dezavantajlı gruplara yönelik yaşam alanları kurmak
- g) Yenilenebilir Enerji kaynaklarını kullanmak ve yaygınlaştırmak

Soru 3) Kurumunuza ait proje eş finansmanın kaynağı nedir?

Özkaynaklar	Banka Kredisi	Diğer
%	%	%

Soru 4) Hibe katkısı almasaydınız proje faaliyetlerini gerçekleştirebilir miydiniz?

(Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a) Proje faaliyetlerini aynen gerçekleştirdik. (Aynı zamanda, aynı bütçe ile aynı bölgede)
- b) Proje faaliyetlerini hemen gerçekleştiremez, ertelordik.
- c) Proje faaliyetlerini daha düşük bütçe ile gerçekleştirdik.
- d) Proje faaliyetlerini gerçekleştiremezdik.
- e) Diğer (Lütfen açıklayınız)

Soru 5) Uyguladığınız proje kapsamındaki yatırım için aşağıdakilerden hangisi geçerlidir?

- Bu yatırım bölgemiz için hayati öneme sahiptir.
- Önemli bir yatırımdır, ancak bölge için hayati değildir.
- Bu yatırımın kurumumuzun bütün faaliyetleri içindeki önemi küçüktür.

Soru 6) Destek sürecinin uygunluğuna ilişkin görüşleriniz nelerdir?

	Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum
Proje Başvuru Rehberi anlaşılırdı			
Proje süresince Ajans ile kolaylıkla iletişim kurabildik.			
Süreçte yaşanan sorunlarla ilgili olarak Ajans gerekli yardımı sağladı.			
Ajans ile sözleşme imzalama aşamasındaki prosedür makuldü.			
Projenin uygulanması için verilen süre yeterliydi			
Proje başvuru aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.			
Proje yürütme aşamasında danışman desteğine ihtiyaç duyuldu.			

Soru 7) Projeden elde ettiğiniz deneyimle kurum olarak başka bir projeyi yürütebilir misiniz?

- a) Elde ettiğim deneyimle başka bir projeyi tek başıma yürütebilirim.
- b) Başka bir projeyi yürütebilirim ancak danışmanlık firmasından yardım alma ihtiyacı hissederim.
- c) Mevcut bilgilerimle başka bir projeyi yürütmede zorluk yaşarım.

Soru 8) Aşağıdaki ifadeler için en uygun seçeneği seçin

	Evet	Kısmen	Hayır
Kurumumuzun prestiji arttı.			
Kurumumuzun tanınırlığı arttı.			
Kurumumuzdaki çalışan sayısı arttı.			
Turizme katkı sağlandı.			
Yenilenebilir enerji kullanımı yaygınlaştırıldı.			
Enerji verimliliğine katkı ve enerji tasarrufu sağlandı.			
Yeni faaliyet alanlarına girildi.			
Su ve çevre kirliliği azaltıldı.			
Dezavantajlı grupların yaşam kalitesi arttı.			
Hizmet kalitemiz arttı.			
Hizmet çeşitliliğimiz arttı.			
Proje kültürü yaygınlaştırıldı.			
Bölgenin tanıtımına katkı sağlandı.			
Bölgenin yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlandı.			
Bölgede su ve çevre kirliliğinin azaltılması sağlandı.			
Bölgedeki içme suyu kalitesi ve ulaşılabilirliğinin artırılması sağlandı.			
Bölgedeki atık su yönetimine katkı sağlandı.			
Atık su arıtma kapasitemizde artış meydana geldi.			
Proje kapsamında faaliyet alanımıza yönelik iyileştirilen/geliştirilen tesis sayısı arttı.			
Bölgedeki tarım ve hayvancılık sektörüne pozitif katkı sağlandı.			
Bölgemizdeki vatandaşların memnuniyet seviyesi arttı.			

Bölgemizin tanınırlığı arttı.			
Proje yazma ve yönetme konusunda bilgi ve yeteneğimiz arttı.			
Projeyi ilgilendiren alanda bilgi ve yeteneğimiz arttı.			
Kurum dışı paydaşlarla iletişimimiz ve işbirliğimiz güçlendi.			
Hedef kitlemizin ihtiyaçlarını daha iyi anlar ve analiz eder hale geldik.			
Faaliyet alanımıza giren sorunları tespit ve analiz etme yeteneğimiz arttı.			
Kurum içi iletişimimiz ve işbirliklerimiz güçlendi.			

Soru 9) Proje sonuçları ile ilgili olarak aşağıdaki soruları cevaplayınız.

	2015	2016	2017	2018	2019
Projeniz kapsamında gerçekleşen enerji maliyet tasarruf tutarı ne kadardır?	TL	TL	TL	TL	TL
Projeniz öncesinde ve sonrasında (varsa) kurumunuzca yapılmış içme suyu tesisi sayısı nedir?					
Proje kapsamında faaliyet alanınıza yönelik iyileştirilen/geliştirilen tesis sayısı nedir?					
Projeniz kapsamında ve sonrasında kurumunuzca (varsa) inşa edilen/yenilenen içme suyu boru hattı/kanal uzunluğu gerçekleştirme miktarı nedir?	km	km	km	km	km
Projeniz kapsamında ve sonrasında kurumunuzca (varsa) inşa edilen/yenilenen kanalizasyon ve atık su arıtma boru hattı/kanal uzunluğu gerçekleştirme miktarı nedir?	km	km	km	km	km
Projeniz kapsamında ve sonrasında kurumunuzca düzenlenen veya rehabilite edilen çevre alanı büyüklüğü nedir?	(m ²)	(m ²)	(m ²)	(m ²)	(m ²)

Soru 10) Aşağıdaki ifadeler için en uygun seçeneği seçin

a) Cazip   b) Cazip Değil   c) Fikrim Yok

Ajans tarafından sağlanan hibe miktarı ( )

Ajans tarafından sağlanan destek oranı ( )

Ajans tarafından yapılan ön ödeme yüzdesi ( )

Soru 11) Projeniz sonunda hedeflerinize ulaştığınızı düşünüyor musunuz?

- a) Hayır, hiçbir hedefime ulaşamadım.
- b) Evet, hedeflerime ulaştım.
- c) Evet, hedeflerime kısmen ulaştım.

Soru 12) Projenin sürdürülebilirliği sağlanıyor mu? (Halen faaliyet devam ediyor mu?)

- a)Evet
- b)Hayır
  - b.1)Kaynak yetersizliği
  - b.2)Personel eksikliği
  - b.3)Katılımcı isteksizliği
  - b.4)Diğer (.....)

Soru 13) Ajanstan destek almadan önceki 5 yıl içinde (2012-2016) hibe mekanizmasına sahip kaç proje yürüttünüz?

- a) 0
- b) 1-3
- c)4-6
- d)7-9
- e)9 üzeri

Soru 14) Ajanstan destek aldıktan sonraki 5 yıl içinde (2017-2022) hibe mekanizmasına sahip (Kalkınma Ajansları, KOP, TANAP ve benzeri) kaç proje yürüttünüz?

- a) 0
- b) 1-3
- c)4-6
- d)7-9
- e)9 üzeri

Soru 15) Ajans desteklerinden nasıl haberdar oldunuz?

- Ajansın tanıtım faaliyetleri ( )
- Danışman firma ( )
- Ajansın internet sitesi ( )
- Firmalardan ( )
- Basın ( )
- Diğer ( )

Soru 16) Ahiler Kalkınma Ajansı desteklerine tekrar başvuru yaptınız mı?

- a) İkinci kez destek alındı.
- b) Başvurdu. Ancak destek alamadı.
- c) Tekrar başvuru yapmadı.

Soru 17) İhtiyaçlarınıza Uygun Bir Destek Olması Halinde Ajanstan Tekrar Destek Almayı Düşünür Müsünüz?

- a) Evet
- b) Hayır

Belirtmek istedikleriniz:

İlginiz için teşekkür ederiz.

Notlar (Ajans uzmanı tarafından doldurulacaktır.)

Cevher Dudayev Mah. Vatan Cad. No:42/1 Merkez / NEVŞEHİR

Tel.: 0 (384) 214 3666 - Faks: 0 (384) 214 0046

E-posta: info@ahika.gov.tr www.ahika.gov.tr

2023

Kalkınma Ajansları Yayınları Bedelsizdir, Satılmaz.